

JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
CHRISTINE STIX-HACKL
8 päivänä kesäkuuta 2004¹

I Alustavat huomautukset

II Asiaa koskevat oikeussäännöt

A Yhteisön lainsäädäntö

1. Nyt käsiteltävänä oleva ennakkoratkaisupyyntö on yksi neljästä rinnakkaisesta asiasta,² jotka koskevat tietokantojen oikeudellisesta suojasta 11 päivänä maaliskuuta 1996 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 96/9/EY³ (jäljempänä direktiivi) tulkintaa. Tässä asiassa on muiden tavoin kysymys niin sanotusta sui generis -oikeudesta ja sen ulottuvuudesta urheiluvendlyönnin alalla.

2. Direktiivin 1 artikla sisältää direktiivin soveltamisalaa koskevat säännökset. Siinä säädetään muun muassa seuraavaa:

”1. Tätä direktiiviä sovelletaan kaikenmuotoisten tietokantojen oikeudelliseen suojaan.

2. Tässä direktiivissä ’tietokannalla’ tarkoitetaan teosten, tietojen tai muiden itsenäisten aineistojen kokoelmaa, jotka on järjestetty järjestelmällisellä tai menetelmällisellä tavalla ja johon elektronisesti tai muulla tavoin on mahdollistettu yksilöllinen pääsy.”

1 — Alkuperäinen kieli: saksa.

2 — Vireillä ovat lisäksi asiat C-46/02, C-338/02 ja C-444/02, ja esitän tänään ratkaisuehdotuksen myös niissä (tuomio 9.11.2004, Kok. 2004, s. I-10365, s. I-10497 ja s. I-10549).

3 — EYVL L 77, s. 20.

3. Direktiivin III luvussa, joka sisältää 7–11 artiklan, säädetään sui generis -oikeudesta. Suojan kohdetta koskevassa 7 artiklassa säädetään muun muassa seuraavaa:

sössä, oikeudenhaltijan oikeus määrätä kyseisen kopion edelleenmyymisestä yhteisössä raukeaa.

”1. Jäsenvaltioiden on säädettävä tietokannan valmistajalle oikeus kieltää sellaisen tietokannan, jonka sisällön kerääminen, varmistaminen tai esittäminen merkitsee määrällisesti ja/tai laadullisesti huomattavaa investointia, koko sisällön tai laadullisesti ja/tai määrällisesti arvioituna olennaisen osan kopiointi ja/tai uudelleenkäyttö.

Julkinen lainaaminen ei ole kopiointia tai uudelleenkäyttöä.

3. Edellä 1 kohdassa tarkoitettu oikeus voidaan siirtää, luovuttaa tai siihen voidaan antaa sopimukseen perustuva käyttö lupa.

2. Tätä lukua sovellettaessa tarkoitetaan

a) ’kopiointilla’ tietokannan koko sisällön tai sen olennaisen osan pysyvää tai väliaikaista siirtämistä tallennusalustalta toiselle millä tavalla ja missä muodossa tahansa;

5. Tietokannan sisällön epäolennaisten osien jatkuva ja järjestelmällinen kopiointi tai uudelleenkäyttö, jotka voisivat johtaa tämän tietokannan tavanmukaisen käytön vastaisiin toimiin tai jotka voisivat aiheuttaa kohtuutonta vahinkoa tietokannan valmistajan laillisille eduille, eivät ole sallittuja.”

b) ’uudelleenkäytöllä’ tietokannan koko sisällön tai sen olennaisen osan mitä tahansa saattamista yleisön saataville kopioita levittämällä, vuokraamalla, onlinesiirrolla tai muulla siirtotavalla. Kun oikeudenhaltija tai joku hänen suostumuksellaan on ensimmäisen kerran myynyt tietokannan kopion yhtei-

4. Laillisen käyttäjän oikeuksia ja velvollisuuksia koskevan 8 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Yleisön saataville millä tahansa tavalla saatetun tietokannan valmistaja ei voi estää

tämän tietokannan laillista käyttäjää kopioimasta ja käyttämästä uudelleen kannan sisällön laadullisesti ja/tai määrällisesti arvioiden epäolennaisia osia mihin tahansa tarkoitukseen. Jos laillisella käyttäjällä on lupa kopioida ja/tai käyttää uudelleen vain osaa tietokannasta, tätä kohtaa sovelletaan vain tähän osaan.”

5. Direktiivin 9 artiklan mukaan jäsenvaltiot voivat säätää poikkeuksia sui generis -oikeudesta.

6. Suoja-aikaa koskevan 10 artiklan 3 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Kaikkien tietokannan sisällön määrällisesti ja/tai laadullisesti arvioituna olennaisten muutosten, erityisesti kaikkien olennaisten muutosten, jotka johtuvat peräkkäisten lisäysten, poistojen tai muutosten yhteisvaikutuksesta ja joiden perusteella voitaisiin katsoa, että kyseessä on uusi, laadullisesti tai määrällisesti arvioituna olennainen investointi, perusteella tämän investoinnin tuloksena olevalle tietokannalle voidaan antaa oma suoja-aika.”

B Kansallinen lainsäädäntö

7. Direktiivi pantiin Yhdistyneessä kuningaskunnassa täytäntöön Copyright and Rights in Databases Regulations 1997:llä (tietokantoja koskevasta tekijänoikeudesta ja muista oikeuksista annettu asetus, SI 1997 nro 3032). Oikeudenkäynnin asianosaiset ja kansallinen tuomioistuin ovat yhtä mieltä siitä, että tätä kansallista asetusta on tulkittava direktiivin mukaisesti.

III Tosiseikat ja pääasian oikeudenkäynti

8. Pääasian oikeudenkäynnissä kantajina ovat Ison-Britannian hevoskilpailualan johtoein British Horseracing Board (jäljempänä BHB), sen jäsenet Jockey Club, Racecourse Association Limited, Racehorse Owners Association ja Industry Committee (Horse-racing) Limited sekä Weatherbys ja vastaajana William Hill Organization Limited. Asiassa on kysymys Internetissä tapahtuvasta vetojen vastaanottamisesta, jota William Hill ja muutamat sen kilpailijat harjoittavat.

9. BHB on yhtiö, joka perustettiin kesäkuussa 1993 ottamaan hoitoonsa osa Jockey Clubin aiemmin hoitamista toiminnoista. Jockey Clubille jäivät tuon ajankohdan jälkeenkin Ison-Britannian hevoskilpailutoimintaan liittyvät pääasialliset sääntelytehtävät.

vät. Tällä hetkellä sen tehtävänä on hevoskilpailusääntöjen soveltaminen. BHB:lle siirtyivät loput hevoskilpailutoiminnan johtelimen hallinnollisista tehtävistä, erityisesti hevoskilpailuihin liittyvien tietojen kokoaminen.

10. Weatherbys ylläpitää ja julkaisee General Stud Bookia (jäljempänä kantakirja), joka on Ison-Britannian ja Irlannin lämminveristen hevosten virallinen rekisteri. Weatherbys toimii myös rekisteröitynä pankkina ja harjoittaa kustannustoimintaa. Vuonna 1985 Weatherbys alkoi koota Jockey Clubin puolesta hevoskilpailutietoja koskevaa elektronista tietokantaa, joka sisältää muun muassa yksityiskohtaisia tietoja rekisteröidyistä hevosista, niiden omistajista, valmentajista ja tasoitusluokituksista, yksityiskohtaisia tietoja kilparatsastajista sekä kilpailukalenteria koskevia tietoja, kuten tietoja kilpailupaikoista, päivämääristä, kellonajoista, kilpailujen ehtoista, osanottoilmoituksista ja osanottajista. Jockey Club käyttää yhä tietokantaa joihinkin toimintoihinsa.

11. Vuonna 1999 hevoskilpailutietoja sisältänyt tietokanta ja kantakirja yhdistettiin yhdeksi tietokannaksi. Tämä on se BHB-tietokanta, josta oikeudenkäynnissä on kyse. Weatherbys kokoaa ja ylläpitää sitä. Pääasian oikeudenkäynnin asianosaiset ovat yhtä mieltä siitä, että sui generis -oikeus suojaa BHB-tietokantaa ja että tämä sui generis -oikeus kuuluu yhdelle tai useammalle pääasian kantajista.

12. BHB-tietokannan ylläpitämiseen ja päivittämiseen liittyvät kustannukset ovat noin 4 miljoonaa Englannin puntaa vuodessa, ja työhön tarvitaan noin 80 työntekijää sekä huomattava määrä tietokoneohjelmistoja ja -laitteistoja.

13. BHB-tietokanta sisältää valtavan määrän tietoja, joista monet vaativat päivittäistä tallentamista ja käsittelyä. BHB-tietokanta käsittää noin 214 taulukkoa, jotka sisältävät yli 20 miljoonaa tietuetta. Jokaisessa tietueessa on useita tietokenttiä. Tietokanta sisältää tietojen kokoelman, joka on koottu usean vuoden kuluessa kirjaamalla omistajien, valmentajien ja muiden hevoskilpailualalla toimivien tahojen toimittamaa tietoa. Se sisältää yli miljoonan hevosen nimen ja muita yksityiskohtaisia tietoja useiden sukupolvien ajalta. Siinä on yksityiskohtaisia tietoja rekisteröidyistä omistajista, kilpailuväreistä, rekisteröidyistä valmentajista ja rekisteröidyistä kilparatsastajista. Tietokannassa on myös ennakkotietoja kilpailuista eli sellaisia tietoja Isossa-Britanniassa pidettävistä hevoskilpailuista, jotka saatetaan saataville ennen kilpailua. Näihin kuuluvat muun muassa kilpailun pitopaikka ja -aika, kilpailumatkan pituus, kilpailun osallistumisedellytykset, osallistumismaksut jättöpäivä, osallistumismaksu ja rahasumma, jolla kilpailu osallistuu kilpailun palkintosummaan.

14. Weatherbysillä on kolme päätehtävää ennen lopullisen ennakkotiedon julkaisemista. Se ensinnäkin kirjaa tiedot omistajista, valmentajista, ratsastajista, hevosista ja niin edelleen. Weatherbys esimerkiksi kirjaa vuosittain noin 10 000:n juuri nimetyn hevosen nimen. Kunkin kilpailun osalta kirjataan lisäksi siihen osallistuvien hevosten suoritus-
set. Weatherbysillä on noin 15 sellaista työntekijää, joiden pääasiallisena tehtävänä on hevosia ja ihmisiä koskevien tietojen luominen ja ylläpitäminen.

15. On lisäksi varmistettava, että kilpailuihin osallistuvat hevoset todella ovat samoja kuin ne, joiden nimet ovat ennen kilpailua julkaistui-
ssa luetteloissa.

16. Toinen ennen lopullisen ennakkotiedon julkaisemista suoritettava päätehtävä on painojen lisääminen ja tasoitusten määrittäminen. Kaikille sekä tasoituskilpailuihin että ilman tasoitusta käytäviin kilpailuihin ilmoit-
tautuneille hevosille, joita on vuodessa yhteensä 180 000, on määrättävä painot.

17. Kolmas päätehtävä, joka Weatherbysillä on ennen lopullisen ennakkotiedon julkaisemista, on osallistujaluetteloiden kokoaminen. Tämän tekee Weatherbysin puhelinpalvelu-
keskus, jossa työskentelee kulloinkin jopa 32 työntekijää vastaanottamassa puheluita (ja

fakseja), joilla hevosia ilmoitetaan kilpailuihin. Weatherbys tarkistaa kaksivaiheisesti, että kukin hevonen täyttää kilpailun osallistumisedellytykset.

18. Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevan päätöksen 24–31 ja 32–35 kohdassa kuvailtujen toimenpiteiden osalta katso tämän ratkaisuehdotuksen liite.

19. BHB-tietokantaan sisältyvät kilpailuja koskevat tiedot kiinnostavat laajaa joukkoa erilaisia käyttäjiä. Keskeisiä otteita tietokan-
nasta saatetaan hevoskilpailualan toimijoiden saataville; tällaisia toimijoita ovat muun muassa kilparatojen edustajat ympäri maata, kilpahevosten omistajat, valmentajat, kilpa-
ratsastajat ja heidän edustajansa, Jockey Club, sukutaulujen kokoajat sekä ulkomaiset hevoskilpailualan toimielimet. Tiedot saatetaan näiden tahojen saataville päivittäin Weatherbysin ja BHB:n yhteisellä Internet-
sivustolla ja tietokantasivuilla sekä viikoittain BHB:n virallisessa Racing Calendar -lehdessä.

20. Lisäksi kilpailutiedot kiinnostavat radio- ja televisiolähetystoiminnan harjoittajia, aikakaus- ja sanomalehtiä sekä myös hevoskilpailuja seuraavaa suurta yleisöä.

21. Tiedot saatetaan saataville kilpailua edeltävän päivän aamuna. Kaikkien kaikkiin Yhdistyneessä kuningaskunnassa järjestettäviin hevoskilpailuihin osallistuvien hevosten nimet saatetaan suuren yleisön saataville kilpailua edeltävän iltapäivän kuluessa sanomalehtien ja Ceefax/Teletextin kautta.

22. Tiedot saatetaan myös vedonvälittäjien saataville. Tiedot toimitetaan ensinnäkin Racing Pages Ltd -nimiselle yhtiölle, joka on Weatherbysin ja Press Associationin yhteisessä määräysvallassa ja omistuksessa. Racing Pages Ltd toimittaa tiedot eteenpäin tilaajilleen, joihin kuuluu myös vedonvälittäjiä. Erityisesti Racing Pages Ltd toimittaa tilaajille yleensä kilpailua edeltävänä päivänä sähköisessä muodossa niin sanotun vahvistussyötön (declarations feed). Tämä sisältää muiden tietojen ohessa luettelon kilpailuista, vahvistetuista hevosista ja ratsastajista, kilpailumatkojen pituuksista ja kilpailujen nimistä, kilpailuajoista sekä kuhunkin kilpailuun osallistuvien hevosten lukumäärästä. Toiseksi on todettava, että yksi Racing Pages Ltd:n tilaajista on Satellite Information Services Limited (jäljempänä SIS), joka on oikeutettu käyttämään näitä tietoja tiettyihin tarkoituksiin. SIS toimittaa tiedot omille tilaajilleen niin sanottuna raakatiedon syötönä (raw data feed). Nämä tiedot muodostavat kilpailua koskevien ennakkotietojen ytimen, ja ilman niitä vedonlyöjät eivät voisi löydä vetoa.

23. William Hill on yksi johtavista kilpara-tojen ulkopuolella toimivista (off-course) vedonlyöntipalvelujen tarjoajista, ja se toimii muun muassa Yhdistyneessä kuningaskunnassa tarjoten palvelujaan niin brittiläisille kuin kansainvälisillekin asiakkaille. William Hill ja sen tytäryhtiöt tarjoavat jatkuvasti vetoja lukuisista eri tapahtumista, ja vedonlyöntipalveluja tarjotaan asiakkaille kahden pääasiallisen kanavan kautta eli a) luvan saaneiden vedonlyöntitoimistojen (Licensed Betting Offices) maanlaajuisen verkoston kautta ja b) ottamalla vetoja vastaan puhelimitse. William Hillin pääasiallinen toiminta käsittää kiinteäkertoimisten vetojen vastaanottamisen muun muassa urheilutapahtumista. William Hill tarjoaa vedonlyöntipalveluja myös Internetissä. William Hillin vedonlyönnin kohteeksi tarjoamista tapahtumalajeista kaikkein tärkein on hevosurheilu.

24. William Hill tilaa sekä vahvistussyöttöä että raakatiedon syöttöä. Se ei kuitenkaan käytä vahvistussyöttöä nyt esillä olevassa asiassa kyseessä oleviin toimintoihinsa.

25. Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevan päätöksen 40–47 kohdassa kuvailaan William Hillin Internet-palvelua (ks. liite).

26. BHB nosti High Court of Justicessa kanteen, jossa se väitti William Hillin loukanneen sui generis -oikeutta. Jockey Club ja Weatherbys lisättiin asian kantajiksi. Tuomari Laddie katsoi, että William Hill oli loukannut kantajien oikeutta tietokantaan sekä direktiivin 7 artiklan 1 kohdan että

7 artiklan 5 kohdan perusteella. William Hill haki muutosta tuomari Laddien ratkaisuun 14.3.2001 tekemällään valituksella. Muutoksenhakuasia on vireillä Court of Appealissa.

tavalla kuin tietokannassa ja joihin ei ole mahdollistettu yksilöllistä pääsyä samalla tavoin kuin tietokannassa?

IV Ennakkoratkaisukysymykset

27. Court of Appeal pyytää yhteisöjen tuomioistuimelta ennakkoratkaisua seuraaviin kysymyksiin:

”1) Voiko jompikumpi seuraavista direktiivin 7 artiklassa käytetyistä käsitteistä

a) tietokannan sisällön olennainen osa tai

b) tietokannan sisällön epäolennaiset osat

käsitteitä teoksia, tietoja tai muita aineistoja, jotka ovat peräisin tietokannasta mutta joita ei ole järjestetty samalla järjestelmällisellä tai menetelmällisellä

2) Mitä direktiivin 7 artiklan 1 kohdassa tarkoitetaan keräämisellä? Erityisesti kysytään, voivatko edellä 24–31 kohdassa esiin tuodut tosiseikat ja olosuhteet merkitä tällaista keräämistä?

3) Tarkoitetaanko direktiivin 7 artiklan 1 kohdassa varmistamisella ainoastaan sitä, että ajoittain varmistetaan, että tietokantaan sisältyvä tieto on oikeaa tai pysyy oikeana?

4) Mitä direktiivin 7 artiklan 1 kohdassa tarkoitetaan käsitteillä

a) tietokannan sisällön laadullisesti arvioituna olennainen osa ja

b) tietokannan sisällön määrällisesti arvioituna olennainen osa?

- 5) Mitä direktiivin 7 artiklan 5 kohdassa tarkoitetaan käsitteellä tietokannan epäolennaiset osat?
- 6) Kummankin tapauksen osalta kysytään erityisesti seuraavaa:
- a) Tarkoitetaanko olennaisella jotakin enemmän kuin vähäpätöistä, ja jos tarkoitetaan, mitä?
- b) Tarkoitetaanko epäolennaisella osalla pelkästään sitä, että osa ei ole olennainen?
- 7) Tarkoitetaanko direktiivin 7 artiklassa kopioinnilla ainoastaan tietokannan sisällön siirtämistä suoraan tietokannasta toiselle tallennusalustalle vai myös tietokannasta epäsuorasti peräisin olevien teosten, tietojen tai muiden aineistojen siirtämistä ilman suoraa pääsyä tietokantaan?
- 8) Tarkoitetaanko direktiivin 7 artiklassa uudelleenkäytöllä ainoastaan tietokannan sisällön saattamista yleisön saataville suoraan tietokannasta vai myös tietokannasta epäsuorasti peräisin olevien teosten, tietojen tai muiden aineistojen saattamista yleisön saataville ilman suoraa pääsyä tietokantaan?
- 9) Tarkoitetaanko direktiivin 7 artiklassa uudelleenkäytöllä ainoastaan ensimmäistä tietokannan sisällön saattamista yleisön saataville?
- 10) Mitä direktiivin 7 artiklan 5 kohdassa tarkoitetaan ”tämän tietokannan tavankäytön käytön vastaisilla toimilla tai [toimilla,] jotka voisivat aiheuttaa kohutuutonta vahinkoa tietokannan valmistajan laillisille eduille”? Erityisesti kysytään, voivatko edellä [ddp:n] 40–47 kohdassa esiin tuodut tosiseikat ja olosuhteet olla tällaisia toimia, kun ne esiintyvät [ddp:n] 32–35 kohdassa esiin tuotujen tosiseikkojen ja olosuhteiden yhteydessä?
- 11) Tarkoitetaanko direktiivin 10 artiklassa 3 kohdassa, että kaikki sellaiset tietokannan sisällön olennaiset muutokset, joiden perusteella tuloksena olevalle tietokannalle muodostuu oma suoja-aika, merkitsevät, että tätä tuloksena olevaa tietokantaa on pidettävä uutena, erillisenä tietokantana — myös direktiivin 7 artiklan 5 kohtaa sovellettaessa?”

V Tutkittavaksi ottaminen

28. Ennakkoratkaisukysymykset eivät eräiltä osin koske yhteisön oikeuden eli direktiivin tulkintaa vaan direktiivin soveltamista yksittäistapauksen tosiseikastoon. Tältä osin on yhdyttävä komission kantaan, jonka mukaan tällainen soveltaminen ei EY 234 artiklan mukaisessa ennakkoratkaisuasiassa kuulu yhteisöjen tuomioistuimen vaan kansallisen tuomioistuimen tehtäviin ja että yhteisöjen tuomioistuimen on nyt vireillä olevassa asiassa rajoituttava tulkitsemaan yhteisön oikeutta.

29. Yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneessa oikeuskäytännössä on nimittäin katsottu, että EY 234 artiklan mukaisessa menettelyssä, joka perustuu kansallisten tuomioistuinten ja yhteisöjen tuomioistuimen tehtävien selkeään jakoon, oikeusriidan tosiseikaston arvioiminen kuuluu yksinomaan kansallisen tuomioistuimen toimivaltaan.⁴

30. Yhteisöjen tuomioistuimella ei näin ollen ole toimivaltaa lausua pääasian tosiseikastosta tai soveltaa tulkitsemaan yhteisön oikeuden säännöksiä kansallisiin toimenpiteisiin tai olosuhteisiin, koska ennakkoratkaisua pyytäneellä tuomioistuimella on tältä osin yksinomainen toimivalta. Oikeudenkäynnin kohteena olevaan tietokantaan liit-

tyvien yksittäisten tapahtumien arviointi edellyttää siten tosiseikkojen arviointia, joka kuuluu kansallisen tuomioistuimen tehtäviin.⁵ Yhteisöjen tuomioistuin on muilta osin toimivaltainen vastaamaan ennakkoratkaisukysymyksiin.

VI Ennakkoratkaisukysymysten arviointi

31. Kansallisen tuomioistuimen esittämät ennakkoratkaisukysymykset koskevat direktiivin eräiden säännösten tulkintaa ja ennen kaikkea tiettyjen käsitteiden tulkintaa. Ennakkoratkaisukysymyksissä esiin tuodut näkökohdat liittyvät eri aloihin, ja ne on ryhmiteltävä tämän mukaisesti. Eräät oikeudelliset kysymykset koskevat direktiivin aineellista soveltamisalaa, kun taas toiset koskevat sui generis -oikeuden myöntämisen edellytyksiä ja sisältöä.

A Aineellinen soveltamisala: tietokannan käsite

32. William Hill on tietokantaan sisältyvien aineistojen itsenäisyyttä koskevan edellytyksen osalta puoltanut kantaa, jonka mukaan

⁴ — Asia 36/79, Denkavit, tuomio 15.11.1979 (Kok. 1979, s. 3439, 12 kohta); yhdistetyt asiat C-175/98 ja C-177/98, Litussi ja Bizzaro, tuomio 5.10.1999 (Kok. 1999, s. I-6881, 37 kohta); asia C-318/98, Fornasar ym., tuomio 22.6.2000 (Kok. 2000, s. I-4785, 31 kohta) ja asia C-421/01, Traunfellner, tuomio 16.10.2003 (Kok. 2003, s. I-11941, 21 kohta ja sitä seuraavat kohdat).

⁵ — Vrt. asia C-448/01, EVN ja Wienstrom, tuomio 4.12.2003 (Kok. 2003, s. I-14527, 59 kohta).

aineistojen on oltava itsenäisiä valmistajaan nähden. Tämä oikeudellinen käsitys on virheellinen. Kuten William Hillin oma toteamus, joka koskee tietojen keräämisen välttämättömyyttä, osoittaa, tämä väite kohdistuu pikemminkin sellaiseen näkökohtaan, jota on selvitettävä samassa yhteydessä, kun tulkitaan direktiivin 7 artiklan 1 kohdassa säädettyä keräämisen tunnusmerkistöä.

yhteydessä suoja kohdistuu epäsuorasti myös siihen käytettyihin resursseihin eli investointiin.⁶

B Suojan kohde: edellytykset

33. Jotta tietokanta kuuluisi direktiivin 7 artiklan mukaisen sui generis -oikeuden piiriin, tässä säännöksessä säädettyjen tunnusmerkkien on täyttyvä. Esillä olevassa asiassa on kysymys eräiden tämän säännöksen mukaisten arviointiperusteiden tulkin-
nasta.

34. Tässä yhteydessä on viitattava oikeus-tieteelliseen keskusteluun, jota on käyty siitä, onko tällä sui generis -oikeudella tarkoitus suojata suoritusta eli pääasiallisesti tietokan-
nan valmistustoimintaa vai tämän toiminnan tulosta. Tältä osin on katsottava, että direktiivillä suojataan tietokantoja tai niiden sisältöä mutta ei kuitenkaan niihin sisältyvää tietoa sellaisenaan. Kysymys on loppujen lopuksi siis valmisteen suojasta, vaikka tässä

35. Direktiivin 7 artiklassa säädettyjä edelly-
tyksiä sovelletaan 1 artiklan 2 kohdassa
säädettyjen edellytysten lisäksi. Suojan koh-
teen määritelmä on siten suppeampi kuin
1 artiklassa tarkoitettujen tietokannan määri-
telmä.

36. Direktiivillä käyttöön otetun uuden sui
generis -oikeuden taustalla ovat Pohjois-
maissa käytössä oleva luettelosuojaja Alan-
komaiden oikeuden geschriftenbescherming.
Tämä tausta ei saa kuitenkaan johtaa siihen,
että näiden direktiiviä edeltäneiden sääntely-
jen osalta oikeusopissa ja -käytännössä kehi-
tettyä käsitystä sovellettaisiin direktiiviin. On
pikemminkin niin päin, että direktiiviä on
käytettävä arviointiperusteena kansallista
oikeutta tulkittaessa, mikä koskee myös
kaikkia niitä jäsenvaltioita, joissa on jo ennen
direktiiviä ollut samankaltaisia säännöksiä.
Kansalliset sääntelyt on myös näissä jäsen-
valtioissa pitänyt mukauttaa direktiivin sään-
nöksiin.

6 — Grützmacher, M., *Urheber-, Leistungs- und Sui-generis-Schutz von Datenbanken*, 1999, s. 329; Koumantis, G., "Les bases de données dans la directive communautaire", *Revue internationale du droit d'auteur*, 1997, s. 79 ja erityisesti s. 117. Eräät sitä vastoin pitävät investointia suojan kohteena (näin S. von Lewinski teoksessa Walter, M. M. (toim.), *Europäisches Urheberrecht*, 2001, 7 artiklaa koskeva 20 kohta, ja Grützma-
cherin teoksen sivulla 329 olevassa alaviiteessä 14 mainittu kirjallisuus).

1. Direktiivin 7 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu kerääminen (toinen ennakkoratkaisukysymys)

tietojen keräämisen. Jos perusteeksi otetaan tämä käsitys keräämisestä, se, saako pääasian oikeudenkäynnissä kyseessä oleva tietokanta suoja, riippuu siitä, kohdistuuko kerääminen olemassa oleviin tietoihin.

37. Nyt esillä olevassa asiassa on riidanalaista, onko kysymys direktiivin 7 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu keräämisestä. Tässä säännöksessä nimittäin suojataan vain tietokannan sisällön ”keräämiseen”, ”varmistamiseen” tai ”esittämiseen” tehtyjä investointeja.

40. Jos lähtökohtana kuitenkin käytetään valmistamisen yläkäsitettä eli tietokannan varustamista sisällöllä,⁸ kyseeseen voivat tulla sekä olemassa olevat tiedot että myös luodut uudet tiedot.⁹

38. Lähtökohtana on pidettävä sui generis-oikeudelle asetettua suojaamistavoitetta eli tietokannan valmistamiselle annettavaa suojaa. Valmistamista voidaan siten pitää keräämisen, varmistamisen ja esittämisen yläkäsitteenä.⁷

41. Direktiivin 7 artiklan 1 kohdassa käytetyn keräämisen käsitteen ja 39 perustelukappaleessa mainittujen toimintojen vertailu voisi tuoda asiaan selvyttä. Heti aluksi on kuitenkin syytä huomauttaa, että eri kieliveriot poikkeavat toisistaan.

39. Pääasian oikeudenkäynnissä on kysymys runsasta keskustelua herättäneestä oikeudellisesta ongelmasta eli siitä, suojataanko direktiivillä paitsi olemassa olevia tietoja myös valmistajan luomia uusia tietoja ja jos suojataan, missä laajuudessa ja mahdollisesti millä edellytyksillä. Jos kerääminen voi kohdistua vain olemassa oleviin tietoihin, myös investointien suoja voi kattaa vain tällaisten

42. Kun tarkastellaan 7 artiklan 1 kohdan saksankielisessä versiossa käytettyä käsitettä Beschaffung (hankkiminen), on todettava, että se voi koskea vain olemassa olevia tietoja, koska hankkia voidaan vain jotakin jo olemassa olevaa. Tältä kannalta katsottuna Beschaffung on juuri Erschaffungin (luominen) vastakohta. Samaan tulokseen päädytään tulkitsemalla portugalin-, ranskan-, espanjan- ja englanninkielisiä versioita, jotka

7 — Guglielmetti, G., ”La tutela delle banche dati con diritto sui generis nella direttiva 96/9/CE”, *Contratto e impresa. Europa*, 1997, s. 177 ja erityisesti s. 184.

8 — Calame, A. E., *Der rechtliche Schutz von Datenbanken unter besonderer Berücksichtigung des Rechts der Europäischen Gemeinschaften*, 2002, s. 115, alaviite 554.

9 — Edellä alaviitteessä 6 mainittu Grützmacherin teos, s. 330 ja 331 ja Leistner, M., *Der Rechtsschutz von Datenbanken im deutschen und europäischen Recht*, 2000, s. 152.

kaikki perustuvat latinan sanaan *obtenere* eli saada. Myös suomen- ja tanskankieliset versiot puoltavat suppeaa tulkintaa. Saksan- ja englanninkielisten versioiden laaja tulkinta, johon useat osapuolet ovat päätyneet, perustuu näin ollen erehdykseen.

tarkoitettuna keräämisen alamuotoina. On tosin kysyttävä, miksi 39. perustelukappaleessa kuvaillaan tarkemmin vain keräämistä mutta ei varmistamista tai esittämistä. Jälkimmäiset tulevat esiin vasta 40 perustelukappaleessa.

43. Lisäviitteitä siitä, mikä on direktiivin 7 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna keräämisen oikea tulkinta, voitaisiin saada direktiivin 39 perustelukappaleesta, joka on *sui generis*-oikeuden kohdetta koskeva alustava perustelukappale. Tässä perustelukappaleessa mainitaan suojattavien investointien osalta vain kaksi toiminnan tyyppiä eli sisällön ”laatiminen” (*Beschaffung*) ja ”kokoaminen” (*Sameln*). Eri kieliversioiden eroavaisuudet aiheuttavat kuitenkin ongelmia myös tältä osin. Useimmissa kieliversioissa käytetään ensin mainitusta toiminnasta samaa käsitettä kuin 7 artiklan 1 kohdassa. Käytetyt käsitteet eivät lisäksi aina kuvaa samaa toimintaa mutta tarkoittavat kuitenkin pohjimmiltaan tietokannan sisällön hakemista ja kokoamista.

45. Kieliversioita, joiden 39 perustelukappaleessa käytetään samaa käsitettä kuin direktiivin 7 artiklan 1 kohdassa, on sitä vastoin tulkittava niin, että 39 perustelukappaleessa käytetty keräämisen käsite on ymmärrettävä suppeammaksi, kun taas direktiivin 7 artiklan 1 kohdassa käytetty keräämisen käsite on ymmärrettävä laajaksi eli sellaiseksi, että se kattaa myös toisen 39 perustelukappaleessa mainitun toiminnan.

46. Kaikki kieliversiot sallivat näin ollen tulkinnan, jonka mukaan direktiivin 7 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu kerääminen ei kata puhdasta tietojen tuottamista eli niiden aikaansaamista¹⁰ eikä siis valmisteluvaihetta.¹¹ Jos tietojen luominen kuitenkin osuu yhteen tietojen kokoamisen ja läpikäymisen kanssa, direktiivin mukainen suoja on voimassa.

44. Kieliversioita, joiden 39 perustelukappaleessa käytetään kahta direktiivin 7 artiklan 1 kohdasta poikkeavaa käsitettä, on tulkittava niin, että molempia mainittuja toimintoja pidetään direktiivin 7 artiklan 1 kohdassa

10 — Edellä alaviitteessä 9 mainittu Leistnerin teos, s. 152.

11 — Edellä alaviitteessä 7 mainittu Guglielmettin artikkeli, s. 184 ja Karnell, G. W. G., ”The European *Sui Generis* Protection of Data Bases”, *Journal of the Copyright Society of the U.S.A.*, 2002, s. 993.

47. Tässä yhteydessä on muistutettava, ettei niin sanottua spin-off-teoriaa voida noudattaa. Myöskään tietokannan sisällön keräämisen tavoitteella ei tämän vuoksi voi olla mitään merkitystä.¹² Tämä tarkoittaa kuitenkin, että suojaa on mahdollista saada myös silloin, kun kerääminen on aluksi tapahtunut muuta toimintaa kuin kyseisen tietokannan valmistamista varten. Direktiivillä nimittäin suojataan tietojen keräämistä myös silloin, kun kerääminen ei ole tapahtunut tietokantaa silmällä pitäen.¹³ Tämä puoltaa myös sitä, että ulkoinen tietokanta, joka perustuu sisäiseen tietokantaan, kuuluu suojan alaan.

49. Vaikka näitä toimintoja luonnehdittaisiin uusien tietojen luomiseksi, kysymys voisi silti olla direktiivin 7 artiklan 1 kohdassa tarkoitettusta keräämisestä. Näin olisi, jos tiedot luotaisiin samanaikaisesti kuin niitä käsitellään eikä tietojen luomista voitaisi erottaa niiden käsittelystä. Tämä voisi pitää paikkansa esimerkiksi sen osalta, kun tiedot otetaan vastaan ja tallennetaan sen jälkeen tietokantaan.

2. Direktiivin 7 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu varmistaminen (kolmas ennakkoratkaisukysymys)

48. On kansallisen tuomioistuimen tehtävä arvioida BHB-tietokannan yhteydessä harjoitettuja toimintoja keräämisen käsitteestä edellä kehitellyn tulkinnan perusteella. Kysymys on tällöin ensi sijassa tietojen luonnehdinnasta ja niiden käsittelystä siitä lähtien, kun ne on saatu, siihen sakka, kun ne on tallennettu tietokantaan. Tähän kuuluu muun muassa niiden kolmen päätehtävän arviointi, jotka Weatherbys hoitaa ennen ennakkotiedon julkaisemista ja jotka ovat tiettyjen tietojen kirjaaminen, painojen lisääminen ja tasoitusten määrittäminen sekä osallistujaluetteloiden kokoaminen. Näiden lisäksi tulee vielä kilpailujen tulosten kirjaaminen.

50. Tämä ennakkoratkaisukysymys koskee pääasiallisesti sitä, onko eräitä BHB-tietokannan yhteydessä harjoitettuja toimintoja pidettävä direktiivin 7 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna varmistamisena.

51. Keräämisestä poiketen varmistaminen koskee sellaisia tietoja, jotka ovat jo tietokannan sisältöä. Tämä viittaa ensi arviolta siihen, että 7 artiklan 1 kohdassa säännelty varmistaminen tapahtuu ajallisesti vasta sen kirjaamisen jälkeen, jonka paikkansapitävyys

12 — Esiin tuotujen näkökantojen osalta ks. Hugenholtz, P. B., "De spin-off theorie uitgesponnen", *AAM - Tijdschrift voor auteurs-, media- & informatierecht*, 2002, s. 161 ja erityisesti s. 164, alaviite 19.

13 — Ks. von Lewinski edellä alaviitteessä 6 mainitussa teoksessa, 7 artiklaa koskeva 5 kohta.

on varmistettava. Tämä säännös ei näin ollen näytä kattavan sellaisten aineistojen varmistamista, jotka on vielä kirjattava, koska nämä eivät ole tietokannan olemassaolevaa sisältöä.

52. Kysymys on pääasiallisesti tietokantaan sisältyvien "aineistojen" täydellisyyden ja paikkansapitävyyden tarkastamisesta, mihin kuuluu myös tietokannan ajantasaisuuden tarkastaminen. Tällaisen varmistamisen tulos voi kuitenkin myös edellyttää, että varmistamisen jälkeen on kerättävä tietoja ja lisättävä niitä tietokantaan.

53. On kiistatonta, että BHB-tietokannan työntekijät suorittavat joukon tarkistuksia. Näihin kuuluvat muun muassa osanottoilmoituksen tekijän henkilöllisyyttä ja hevosen yksilöintitietoja koskevat eri tarkistukset ja osallistumisoikeuksia koskevat tarkistukset.

54. Sitä vastoin on riidanalaista, koskevatko varmistukset — ja mitkä varmistukset koskevat — tietokannan olemassaolevaa sisältöä, kuten esimerkiksi valmentajia koskevia tietoja, tai varmistetaanko tiedot ennen kirjaamista eli ennen kuin varmistettavasta aineistosta tulee tietokannan osa.

55. Se, että jotkin pääasian oikeudenkäynnissä kyseessä olevista varmistuksista tehdään ennen tietokantaan kirjaamista, ei

kuitenkaan vielä merkitse, ettei muita tarkistustoimintoja ole pidettävä direktiivin 7 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna varmistamisena. Tietokannan sisältöön tosiasiallisesti tehtyjen päivitysten ja/tai korjausten osalta voidaan nimittäin katsoa, että direktiivissä asetettu edellytys, jonka mukaan kyseessä on oltava varmistaminen, on täyttynyt. Näin ollen riittää, että jotkin toteutetuista toiminnoista ovat luokiteltavissa direktiivin 7 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuksi varmistamiseksi ja että huomattavat investoinnit kohdistuvat vähintäänkin myös siihen toimintojen osaan, jonka 7 artiklan 1 kohta kattaa.

56. On kansallisen tuomioistuimen tehtävä todeta, onko pääasian oikeudenkäynnin kohteena olevia riidanalaisia tarkistustoimintoja pidettävä direktiivin 7 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna varmistamisena.

C Oikeuden sisältö

57. Aluksi on muistutettava, että sui generis -oikeuden käyttöönotolla ei ole tarkkaan ottaen pyritty lähentämään jäsenvaltioiden lainsäädäntöä vaan sillä on tietoisesti pyritty luomaan uusi oikeus.¹⁴ Uusi oikeus ylittää aikaisemmat levitys- ja toisintamisoikeudet. Tämä on otettava huomioon myös tulkit-

¹⁴ — Neuvoston 10.7.1995 vahvistama yhteinen kanta (EY) No 20/95, 14 kohta.

taessa sitä, mitkä ovat kiellettyjä toimia. Direktiivin 7 artiklan 2 kohdassa olevat legaalimääritelmät saavat vastaavasti erityisen merkityksen.

58. Direktiivin 7 artikla sisältää ensi näkemältä kaksi kieltosäännösten ryhmää tai oikeudenhaltijan eli tietokannan valmistajan näkökulmasta katsottuna kaksi erilaista oikeuksien luokkaa. Tämän artiklan 1 kohdassa säädetään tietokannan olennaista osaa koskevasta kiello-oikeudesta, kun taas 5 kohdassa kielletään määrätyt tietokannan epäolennaisiin osiin kohdistuvat toimet. Jos lähtökohtana pidetään olennaisen ja epäolennaisen välistä suhdetta, 5 kohta voidaan kuitenkin ymmärtää myös 1 kohdasta ilmenevän poikkeuksen poikkeukseksi.¹⁵ Direktiivin 7 artiklan 5 kohdalla on tarkoitus estää 1 kohdassa säädetyn kiellon kiertäminen,¹⁶ joten sitä voidaan luonnehtia myös suoja-lausekkeeksi.¹⁷

59. Direktiivin 7 artiklan 1 kohdassa säädetään valmistajan oikeudesta kieltää määrätyt toimet. Siitä ilmenee samalla, että nämä toimet, jotka valmistaja voi kieltää, ovat

15 — Gaster, J.-L., *Der Rechtsschutz von Datenbanken*, 1999, 492 kohta.

16 — Hornung, O., *Die EU-Datenbank-Richtlinie und ihre Umsetzung in das deutsche Recht*, 1998, s. 116 ja 117; edellä alaviitteessä 9 mainittu Leistnerin teos, s. 180 ja von Lewinski edellä alaviitteessä 6 mainitussa teoksessa, 7 artiklaa koskeva 16 kohta.

17 — Edellä alaviitteessä 14 mainittu yhtelinen kanta (EY) N:o 20/95, 14 kohta.

kiellettyjä. Kiellettävissä olevia ja siten kiellettyjä toimia ovat ensinnäkin kopiointi ja toiseksi uudelleenkäyttö. Kopioinnin ja uudelleenkäytön käsitteiden legaalimääritelmät ovat direktiivin 7 artiklan 2 kohdassa.

60. Direktiivin 7 artiklan 1 kohdassa säädetty kiello ei kuitenkaan ole voimassa rajoituksetta, vaan se edellyttää, että kielletty toimi kohdistuu tietokannan koko sisältöön tai olennaiseen osaan.

61. Tämän vuoksi seuraavaksi on käsiteltävä molempia tunnusmerkistöekijöitä pitäen lähtökohtana direktiivin 7 artiklan 1 ja 5 kohdan soveltamisen kannalta ratkaisevassa asemassa olevaa edellytystä, joka koskee "olennaista" tai "epäolennaista" osaa. Tämän jälkeen on tarkasteltava 1 ja 5 kohdan mukaisia kiellettyjä toimia.

1. Tietokannan olennaiset tai epäolennaiset osat

a) Yleisiä huomioita (ensimmäinen ennakkoratkaisukysymys)

62. Asian käsittelyssä on väitetty, että direktiivin 7 artiklan 1 kohdassa kielletään vain

sellaiset toimet, jotka johtavat siihen, että tiedot on järjestetty yhtä järjestelmällisellä ja menetelmällisellä tavalla kuin alkuperäisessä tietokannassa ja että niihin on samalla tavoin mahdollistettu yksilöllinen pääsy.

63. Tämä väite on ymmärrettävä niin, että siinä asetetaan edellytys sui generis -oikeuden soveltamiselle. Se, onko tällainen edellytys todella olemassa, on ratkaistava oikeuden kohdetta koskevien säännösten perusteella, erityisesti niiden 7 artiklan 1 kohdassa kiellettyjä toimia koskevien legaalin määritysten perusteella, joista on säädetty 7 artiklan 2 kohdassa.

64. Sen enempää 7 artiklan 1 kohdassa kuin 7 artiklan 5 kohdassakaan ei säädetä edellä mainitusta edellytyksestä nimenomaisesti eikä edes viitata siihen. Siitä, että ”järjestetty järjestelmällisellä tai menetelmällisellä tavalla” mainitaan 1 artiklan 2 kohdassa nimenomaisesti, kun taas 7 artiklassa sitä ei mainita lainkaan, voidaan pikemminkin tehdä se vastakohtaispäätelmä, ettei yhteisön lainsäätäjät nimenomaan ole halunnut tehdä tästä arviointiperusteesta 7 artiklan soveltamisen edellytystä.

65. Myös direktiivin tarkoitus puhuu tätä lisäedellytystä vastaan.

66. Tällainen lisäedellytys nimittäin vesittäisi 7 artiklassa säädetyn suojan, koska tässä säännöksessä asetettu kieltäminen voitaisiin kiertää yksinkertaisesti muuttamalla tietokannan osia.

67. Se, että myös tietokannan sisällön muuntaminen siten, että siitä tulee uusi, halutaan direktiivissä kieltää mahdollisena loukkaavana toimena, ilmenee 38. perustelukappaleesta, jossa viitataan tähän vaaraan ja tekijänoikeudellisen suojan riittämättömyyteen.

68. Direktiivillä nimenomaan luodaan uusi oikeus, mitä ei voida kiistää myöskään vetoamalla 46 perustelukappaleeseen, joka koskee toista näkökohtaa.

69. Edes 45 perustelukappale, jonka mukaan tekijänoikeudellista suojaa ei pidä ulottaa pelkkiin tosiasioihin tai tietoihin, ei puolla lisäedellytystä. Tämän lisäedellytyksen hylkääminen ei kuitenkaan merkitse, että suoja koskee myös itse tietoja tai etenkin yksittäisiä tietoja. Suojan kohteena on ja pysyy tietokanta.

70. Tämän perusteella on siis katsottava, ettei se, että järjestelmällinen tai menetelmällinen esitystapa on sama kuin alkuperäi-

sessä tietokannassa, ole tietokantaan kohdistuvien toimien lainmukaisuuden arvioinnissa käytettävä peruste. Ei siis lähtökohtaisesti pidä paikkaansa, ettei direktiivillä suojata tietoja, joita muutetaan tai jotka yhdistellään rakenteellisesti eri tavalla.

71. Ensimmäiseen ennakkoratkaisukysymykseen on siten vastattava, että direktiivin 7 artiklassa käytetyt käsitteet "tietokannan sisällön olennainen osa" tai "tietokannan sisällön epäolennaiset osat" voivat käsittää myös teoksia, tietoja tai muita aineistoja, jotka ovat peräisin tietokannasta mutta joita ei ole järjestetty samalla järjestelmällisellä tai menetelmällisellä tavalla kuin alkuperäisessä tietokannassa ja joihin ei ole mahdollistettu yksilöllistä pääsyä samalla tavoin kuin tässä.

b) Direktiivin 7 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu tietokannan sisällön olennaisen osan käsite (ensimmäinen, neljäs ja kuudes ennakkoratkaisukysymys)

72. Tällä ennakkoratkaisukysymyksellä yhteisöjen tuomioistuinta pyydetään tulkitsemaan direktiivin 7 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua tietokannan sisällön olennaisen osan käsitettä. Direktiivin muista keskeisistä käsitteistä poiketen tästä ei ole legalimääritelmää. Määritelmä on hylätty lainsäädäntömenettelyn kuluessa, tarkemmin sanottuna yhteisessä kannassa.

73. Direktiivin 7 artiklan 1 kohdassa säädetään kahdesta vaihtoehdosta. Kuten jo kohdan sanamuodosta ilmenee, olennaisuus voi johtua kahdenlaisesta syystä, määrästä tai laadusta. Tätä yhteisön lainsäätäjän valitsemaa rakennetta on tulkittava niin, että osa voi olla olennainen, vaikka se ei ole olennainen määrällisesti vaan laadullisesti. Käsitys, jonka mukaan myös vähimmäismäärän on aina ylityttävä, on tämän vuoksi hylättävä.

74. Määrää koskeva vaihtoehto on ymmärrettävä niin, että kielletyn toimen kohteena olevan tietokannan osan laajuus on selvitettävä. Tässä yhteydessä nousee esiin kysymys, onko noudatettava suhteellista vai absoluuttista tarkastelutapaa. Tämä tarkoittaa sitä, onko toimen kohteena olevan osan laajuutta verrattava tietokannan koko sisältöön¹⁸ vai onko toimen kohteena olevaa osaa arvioitava sellaisenaan.

75. Tältä osin on huomautettava, että suhteellinen tarkastelutapa on omiaan asettamaan suurten tietokantojen valmistajat huonompaan asemaan,¹⁹ koska asianomaisen osan olennaisuus vähenee koko ajan kokonaislaajuuden kasvaessa. Täydentävällä laadua koskevalla arvioinnilla voitaisiin tällaisessa tapauksessa kuitenkin tasoittaa tilannetta sillä tavoin, että vaikka kyseessä on suhteellisesti pieni osa, sitä voitaisiin kaikesta

18 — Useiden joukosta ks. von Lewinski edellä alaviitteessä 6 mainitussa teoksessa, 7 artiklaa koskeva 15 kohta.

19 — Edellä alaviitteessä 6 mainittu Grützmacherin teos, s. 340.

huolimatta pitää laadullisesti olennaisena. Yhtä hyvin olisi mahdollista yhdistää molemmat määrälliset tarkastelutavat. Myös suhteellisesti pientä osaa voitaisiin tällöin pitää olennaisena sen absoluuttisen koon vuoksi.

76. Lisäksi on kysyttävä, voidaanko määrää koskeva arviointi yhdistää laatua koskevaan arviointiin. Tämä tulee kylläkin kysymykseen vain tapauksissa, joissa laatua koskeva arviointi on ylipäänsä mahdollinen. Jos näin on, mikään ei estä sitä, että toimen kohteena olevia osia arvioidaan molemmilla menetelmillä.

77. Teknisellä tai taloudellisella arvolla on joka tapauksessa merkitystä laatua koskevassa arvioinnissa.²⁰ Tässä yhteydessä huomioon voidaan ottaa myös sellainen osa, joka ei kylläkään ole laaja mutta joka on arvoltaan olennainen. Urheilualan luetteloiden arvoa osoittavista seikoista on mainittu esimerkkinä niiden täydellisyys ja tarkkuus.

78. Tietokannan asianomaisen osan taloudellista arvoa mitataan yleensä kysynnän

laskuna,²¹ joka johtuu siitä, että osan kopiointi ja uudelleenkäyttö eivät tapahdu markkinaehdoin vaan muulla tavalla. Asianomaista osaa eli erityisesti taloudellista arvoa voidaan kuitenkin arvioida myös kopiointia tai uudelleenkäyttöä harjoittavan toimijan näkökulmasta niin, että mittapuuna käytetään tälle toimijalle syntynyttä säästöä.

79. Koska direktiivin 7 artiklalla pyritään suojaamaan investointeja, olennaisuutta arvioitaessa on aina otettava huomioon myös valmistajan tekemät investoinnit.²² Kuten 42. perustelukappaleesta ilmenee, kopiointia ja uudelleenkäyttöä koskeva kielto auttaa estämään sitä, että investoinneille aiheutuisi vahinkoa.²³

80. Tietokannan asianomaisen osan arvoa määritettäessä perusteena voidaan siis käyttää myös investointeja, erityisesti keräämisestä aiheutuneita kustannuksia.²⁴

20 — Edellä alaviitteessä 15 mainittu Gasterin teos, 495 kohta; edellä alaviitteessä 6 mainittu Grützmacherin teos, s. 340 ja von Lewinski edellä alaviitteessä 6 mainitussa teoksessa, 7 artiklaa koskeva 15 kohta.

21 — Krähn, J., *Der Rechtsschutz von elektronischen Datenbanken, unter besonderer Berücksichtigung des Sui-generis-Rechts*, 2001, s. 162.

22 — Vrt. edellä alaviitteessä 7 mainittu Guglielmettin artikkeli, s. 186; edellä alaviitteessä 21 mainittu Krähnin teos, s. 161 ja edellä alaviitteessä 9 mainittu Leistnerin teos, s. 172.

23 — Erään käsityksen mukaan tältä osin riittää abstrakti vahingoittamistaipumus, ks. edellä alaviitteessä 9 mainittu Leistnerin teos, s. 173; vrt. Speyart, H. M. H., "De databank-richtlijn en haar gevolgen voor Nederland", *Informatierecht — AMI*, 1996, s. 171 ja erityisesti s. 174.

24 — Doutrelepont, C., "Le nouveau droit exclusif du producteur de bases de données consacré par la directive européenne 96/9/CE du 11 mars 1996: un droit sur l'information?", *Mélanges en hommage à Michel Waëlbroeck*, 1999, s. 903 ja erityisesti s. 913.

81. Direktiivissä ei ole myöskään olennaisuuden alarajaa koskevaa legaalimääritelmää. Oikeuskirjallisuudessa on katsottu yksimielisesti, että yhteisön lainsäätäjä on tietoisesti jättänyt rajanvedon oikeuskäytännön tehtäväksi.²⁵

82. Olennaisuutta ei saa kuitenkaan asettaa riippumaan siitä, onko tapahtunut olennainen vahinko.²⁶ Sen perusteella, että eräässä perustelukappaleessa — eli 42. perustelukappaleen lopussa — todetaan tämänsuuntaisesti, ei nimittäin vielä saa asettaa suojan saamisen alarajaa näin korkealle. On lisäksi kyseenalaista, voidaanko ”olennaista vahinkoa” ylipäänsä käyttää arviointiperusteena olennaisuutta määriteltäessä, koska 42. perustelukappale voidaan ymmärtää myös siten, että ”olennaista vahinkoa” on pidettävä lisäedellytyksenä, joka koskee tapausta, jossa on kysymys olennaisesta osasta eli jossa olennaisuus on jo varmistunut. Edes direktiivin kahdeksannessa perustelukappaleessa mainittu kiellettyjen toimien vaikutus eli ”vakavat taloudelliset ja tekniset seuraukset” ei oikeuta liian tiukkaa arviointia vahingon aiheutumisen osalta. Molempien perustelukappaleiden tarkoitus on pikemminkin korostaa sitä, että tietokantojen suojaaminen on taloudellisesti välttämätöntä.

25 — Edellä alaviitteessä 24 mainittu Doutrélepointin artikkeli, s. 913; edellä alaviitteessä 15 mainittu Gasterin teos, 496 kohta; edellä alaviitteessä 9 mainittu Lelstnerin teos, s. 171 ja von Lewinski edellä alaviitteessä 6 mainitussa teoksessa, 7 artiklaa koskeva 15 kohta.

26 — Näin kuitenkin edellä alaviitteessä 11 mainittu Karnellin artikkeli, s. 1000 ja edellä alaviitteessä 21 mainittu Krähnin teos, s. 163.

c) Direktiivin 7 artiklan 5 kohdassa tarkoitettu tietokannan sisällön epäolennaisien osien käsite (viides ja kuudes ennakkoratkaisukysymys)

83. Myöskään direktiivin 7 artiklan 5 kohdassa tarkoitettua tietokannan sisällön epäolennaisen osan käsitteestä ei ole enää legaalimääritelmää, vaikka sellainen oli vielä komission muutetun ehdotuksen (93) 464 lopullinen 11 artiklan 8 kohdan a alakohdassa.

84. Epäolennaisuutta koskevaa arviointiperustetta tulkittaessa on tukeuduttava säännöksen tarkoitukseen, jolla on sen kannalta oikeudellista merkitystä. Direktiivin 7 artiklan 5 kohdan on katettava alueet, jotka eivät kuulu vain olennaisia osia koskevan 7 artiklan 1 kohdan alaisuuteen. Epäolennaista osaa on tämän vuoksi tulkittava siten, että sillä tarkoitetaan osaa, joka ei laadullisesti tai määrällisesti arvioituna ylitä olennaisuuden kynnystä siten kuin 7 artiklan 1 kohdassa tarkoitetaan. Tämä kynnys on yläraja. On kuitenkin olemassa myös alaraja. Se ilmenee direktiivin yleisestä periaatteesta, jonka mukaan sui generis -oikeus ei koske yksittäisiä tietoja.

85. Pääasian oikeudenkäynnin kohteena olevien tietokannan osien arviointi kuuluu

kansalliselle tuomioistuimelle, koska kysymys on esiin tuotujen arviointiperusteiden soveltamisesta yksittäistapauksen tosiseikastoon.

merkitystä. Ratkaisevaa ei ole myöskään se, onko käyttö puhtaasti kaupallista. Merkitystä on vain kummassakin legalimääritelmässä mainituilla tunnusmerkeillä.

2. Tietokannan sisällön olennaiseen osaan liittyvät kiellot

86. Siitä, että valmistajalla on direktiivin 7 artiklan 1 kohdan perusteella oikeus kieltää tietyt toimet, voidaan päätellä, että nämä toimet eli kopiointi ja uudelleenkäyttö ovat kiellettyjä. Eräissä perustelukappaleissa²⁷ näitä toimia kutsutaan näin ollen ”luvattomiksi”.

87. Seuraavaksi tulkitaan kopioinnin ja uudelleenkäytön käsitteitä. Tässä tarkoituksessa on tulkittava direktiivin 7 artiklan 2 kohdassa olevia vastaavia legalimääritelmiä. Myös tässä yhteydessä on muistutettava siitä direktiiville asetetusta tavoitteesta, että käyttöön otetaan uudentyypinen oikeus. Tämä on molempia käsitteitä tulkittaessa otettava huomioon suuntaviivana.

88. Molempien kiellettyjen toimien osalta pitää paikkansa, ettei tietokannan sisällön käyttäjän tavoitteella tai tarkoituksella ole

89. Samoin molempien kiellettyjen toimien osalta pitää paikkansa, että 7 artiklan 5 kohdasta poiketen kyseeseen tulevat muutkin kuin jatkuvat ja järjestelmälliset toimet. Koska 1 kohdassa kiellettyjen toimien on kohdistuttava tietokannan sisällön olennaisiin osiin, yhteisön lainsäätäjät asettaa näille toimille vähemmän vaatimuksia kuin 5 kohdassa, joka koskee epäolennaisia osia.

90. Tässä yhteydessä on huomautettava direktiivissä olevasta rakenteellisesta virheestä.²⁸ Koska myös 7 artiklan 2 kohdassa oleva legalimääritelmä koskee tietokannan koko sisältöä tai olennaista osaa, siinä asetetaan tarpeettomasti toiseen kertaan jo 1 kohdassa säädetty edellytys. Direktiivin 7 artiklan 2 kohdassa säädetty legalimääritelmä johtaa 7 artiklan 5 kohdan yhteydessä jopa ristiriitaan. Direktiivin 7 artiklan 5 kohdassa nimitetään kielletään epäolennaisten osien kopiointi ja uudelleenkäyttö. Jos kopiointi ja uudelleenkäyttöä tulkittaisiin nyt 7 artiklan 2 kohdassa sisältyvän legalimääritelmän mukaisesti, päädyttäisiin siihen — erikoiseen — lopputulokseen, että 7 artiklan 5 kohdassa kielletään tietyt epäolennaisia osia koskevat

27 — Ks. esim. 8, 41, 42, 45 ja 46 perustelukappale [viimeksi mainitun perustelukappaleen suomenkielisessä versiossa ei ole luvaton-sanaa].

28 — Ks. edellä alaviitteessä 6 mainittu Koumantosin artikkeli, s. 121.

toimet vain silloin, kun nämä toimet kohdistuvat tietokannan koko sisältöön tai olennaisiin osiin.

91. Useat osapuolet ovat viitanneet myös kilpailunäkökohtaan. Tämän näkökohdan osalta on otettava huomioon, että direktiivin lopullinen versio ei sisällä komission alun perin kaavailemaa pakkolisenssisääntelyä.

92. Tietokannan valmistajalle annettavan laajan suojan vastustajat pelkäävät, että laajaan suojaan liittyy vaara monopolien muodostumisesta erityisesti tähän saakka vapaasti käytettävissä olleiden tietojen osalta, jolloin määräävässä markkina-asemassa oleva valmistaja voisi käyttää tätä asemaansa väärin. Tältä osin on muistutettava, ettei direktiivi estä primaarioikeuden eikä johdetun oikeuden kilpailusääntöjen soveltamista. Tietokannan valmistajan kilpailunvastainen käyttäytyminen kuuluu edelleenkin näiden sääntöjen soveltamisalaan. Tämä ilmenee sekä direktiivin 47. perustelukappaleesta että 16 artiklan 3 kohdasta, jonka mukaan komissio tarkastelee, onko sui generis-oikeuden soveltaminen aiheuttanut määräävän markkina-aseman väärinkäytöksiä tai muita haittoja.

93. Nyt esillä olevassa asiassa on kiinnitetty huomiota myös vapaasti käytettävissä olevien tietojen oikeudelliseen kohteluun. Asiassa huomautuksia esittäneiden hallitusten kanta tähän on se, että direktiivillä ei suojata julkisia tietoja.

94. Tässä yhteydessä on ensinnäkin korostettava, että suoja koskee vain tietokannan sisältöä eikä tietojen sisältöä. Vaaraa, että suoja kattaisi myös tietokantaan sisältyvän informaation, voidaan yhtäältä torjua sillä, että direktiiviä tulkitaan tältä osin vastaavasti suppeasti, kuten nyt ehdotetaan. Toiseksi on todettava, että kansalliseen oikeuteen ja yhteisön oikeuteen sisältyvien kilpailuoikeudellisten välineiden soveltaminen on pakollista niitä koskevissa asioissa.

95. Sellaisen tietokannan, joka ei ole tietojen käyttäjän tiedossa, sisällön muodostavien tietojen suojan osalta on todettava, että direktiivissä kielletään vain tietyt toimet eli kopiointi ja uudelleenkäyttö.

96. Direktiivissä säädetty kopiointikielto edellyttää tietoisuutta tietokannasta, mutta näin ei välttämättä tarvitse olla uudelleenkäytön osalta. Tähän ongelmakokonaisuuteen on siis palattava uudelleenkäyttöä tarkasteltaessa.

a) Direktiivin 7 artiklassa tarkoitettu kopioinnin käsite (seitsemäs ennakkoratkaisukysymys)

97. Direktiivin 7 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua kopioinnin käsitettä tulkittaessa on otettava huomioon 7 artiklan 2 kohdan a alakohdassa oleva legaalimääritelmä.

98. Määritelmän ensimmäisenä osana on tietokannan sisällön siirtäminen tallennus- alustalta toiselle, mikä voi olla pysyvää tai väliaikaista. Käytetystä ilmaisusta ”millä tavalla ja missä muodossa tahansa” voidaan päätellä, että yhteisön lainsäätäjä on antanut kopioinnin käsitteelle laajan merkityssisällön.

99. Käsite ei tämän vuoksi kata pelkästään siirtämistä samantyyppiselle tallennus- alustalle²⁹ vaan myös siirtämisen toiselle tallennus- alustatyyppille.³⁰ Myös pelkkä painaminen kuuluu näin ollen kopioinnin käsitteen alaisuuteen.

100. On lisäksi täysin selvää, ettei kopiointia saa ymmärtää niin, etteivät kopioidut osat sen jälkeen enää saisi sisältyä tietokantaan, jotta kielto olisi voimassa. Kopiointia ei

kuitenkaan pidä tulkita myöskään niin laajasti, että sillä tarkoitettaisiin myös epäsuoraa siirtämistä. Pikemminkin edellytetään suoraa siirtämistä toiselle tallennus- alustalle. Uudelleen- käytöstä poiketen tältä osin ei kuitenkaan vaadita minkäänlaista julkisuutta. Myös yksityinen siirtäminen riittää.

101. Määritelmän toisen osan eli sen, miltä osin tietokanta on toimen kohteena (”koko sisältö tai sen olennainen osa”), osalta voidaan viitata olennaisuutta koskeviin totea- muksiin.

102. On kansallisen tuomioistuimen tehtävä soveltaa edellä esiin tuotuja arviointiperus- teita pääasian oikeudenkäynnissä kyseessä olevaan yksittäistapauksen tosiseikastoon.

b) Direktiivin 7 artiklassa tarkoitettu uudelleen- käytön käsite (kahdeksas ja yhdeksäs ennakkoratkaisukysymys)

103. Direktiivin 7 artiklan 2 kohdan b alakohdassa olevasta legaalimääritelmästä ilmenee, että uudelleen- käytössä on kysymys saattamisesta yleisön saataville.

29 — Ks. von Lewinski edellä alaviitteessä 6 mainitussa teoksessa, 7 artiklaa koskeva 19 kohta.

30 — Edellä alaviitteessä 15 mainittu Gasterin teos, 512 kohta.

104. Yhteisön lainsäätäjä on sillä, että se on tietoisesti käyttänyt käsitettä uudelleenkäyttö käsitteen hyödyntäminen sijasta, halunnut osoittaa selvästi, että suojaa on annettava myös muiden kuin kaupallisten käyttäjien toimia vastaan.

105. Legaalimääritelmässä mainitut uudelleenkäytön keinot, kuten "kopioiden levittäminen", "vuokraaminen" ja "onlinesiirto", on ymmärrettävä pelkästään esimerkkiluetteloksi, mikä ilmenee lisämaininnasta "tai muulla siirtotavalla".

106. Käsitettä "saattaminen — — saataville" on epätietoisuuden vallitessa tulkittava laajasti,³¹ kuten 7 artiklan 2 kohdan b alakohdassa käytetty lisäilmaisu "mitä tahansa" osoittaa. Käsite ei sitä vastoin kata pelkkiä ajatuksia³² tai tietokannan perusteella tapahtuvaa tietojenhakua sellaiseenaan.³³

107. Useat osapuolet ovat väittäneet, että tiedot ovat julkisia. Se, onko näin, liittyy yksittäistapauksen tosiseikaston arvioimiseen, joka kuuluu kansallisen tuomioistuinten tehtäviin.

31 — Ks. von Lewinski edellä alaviitteessä 6 mainitussa teoksessa, 7 artiklaa koskeva 27 kohta.

32 — Ks. von Lewinski edellä alaviitteessä 6 mainitussa teoksessa, 7 artiklaa koskeva 31 kohta.

33 — Edellä alaviitteessä 6 mainittu Grützacherin teos, s. 336.

108. Vaikka kansallinen tuomioistuin katsoisi, että tiedot ovat julkisia, ei vielä ole poissuljettua, että julkisia tietoja sisältävät tietokannan osat saavat kaikesta huolimatta suojaa.

109. Direktiivin 7 artiklan 2 kohdan b alakohdassa nimittäin säädetään myös oikeuden raukeamisesta. Raukeaminen tapahtuu vain määrätyillä edellytyksillä. Erään edellytyksen sanamuoto on seuraava: "ensimmäisen kerran myynyt tietokannan kopion". Siitä voidaan päätellä, että raukeaminen voi tapahtua vain tällaisten aineellisten kohteiden osalta. Jos uudelleenkäyttöä harjoitetaan jollain muulla tavalla kuin kopion avulla, raukeamista ei tapahdu. Onlinesiirron osalta tämä todetaan 43. perustelukappaleessa myös nimenomaisesti. Sui generis -oikeus ei siis ole voimassa vain silloin, kun kyseessä on ensimmäinen "saattaminen yleisön saataville".

110. Koska direktiivissä ei oteta huomioon niiden toimien lukumäärää, jotka seuraavat ensimmäistä "saattamista yleisön saataville", tällä lukumäärällä ei voi olla mitään merkitystä. Jos kyse on tietokannan sisällön olennaisesta osasta, se on suojattu myös silloin, kun se hankitaan riippumattomasta lähteestä, kuten lehdistöstä tai Internetistä, eikä tietokannasta itsestään. Kopioinnista poiketen uudelleenkäyttö kattaa nimittäin

myös epäsuorat keinot tietokannan sisällön hankkimiseksi. Tunnusmerkitötekijää ”siirto” on näin ollen tulkittava laajasti.³⁴

111. On kansallisen tuomioistuimen tehtävä soveltaa esiin tuotuja arviointiperusteita pääasian oikeudenkäynnissä kyseessä olevaan yksittäistapauksen tosiseikastoon.

3. Tietokannan sisällön epäolennaisiin osiin liittyvät kiellot (kymmenes ennakkoratkaisukysymys)

112. Kuten edellä on todettu, direktiivin 7 artiklan 5 kohdassa kielletään tietokannan sisällön epäolennaisien osien kopiointi tai uudelleenkäyttö. Tämä säännös eroaa näin ollen 7 artiklan 1 kohdasta ensinnäkin siten, että kaikkea kopiointia ja uudelleenkäyttöä ei ole kielletty vaan ainoastaan kvalifioitu kopiointi ja uudelleenkäyttö. Toiminnan on oltava ”jatkuvaa ja järjestelmällistä”. Toiseksi 5 kohdan mukainen kiello eroaa 1 kohdan mukaisesta kiellosta kohteeltaan. Ensin mainittu koskee jo epäolennaisia osia. Kolmanneksi direktiivin 7 artiklan 5 kohdassa säädetään, että kielletyillä toimilla on oltava määrätty vaikutus, millä kompensoidaan sitä, että siinä asetetaan asianomaiselle osalle lievempi vaatimus kuin 1 kohdassa. Tältä osin 5 kohdassa säädetään kahdesta vaihto-

ehdosta, sillä kielletyn toimen edellytetään joko olevan tietokannan tavanomaisen käytön vastainen tai aiheuttavan kohtuutonta vahinkoa tietokannan valmistajan eduille.

113. Säännös on toimen ja vaikutuksen välisen yhteyden osalta ymmärrettävä niin, ettei siinä vaadita, että jokaisella yksittäisellä toimella on jompikumpi vaikutuksista vaan että tointen kokonaistuloksella on jompikumpi kielletyistä vaikutuksista.³⁵ Direktiivin 7 artiklan 5 kohdalla samoin kuin 1 kohdalla pyritään suojaamaan investoinnin kuolettamista koskevaa intressiä.

114. Direktiivin 7 artiklan tulkintaan liittyy kuitenkin yleisesti ongelma, koska direktiivin lopullinen saksankielinen versio on muotoiltu yhteistä kantaa hieman lievemmäksi. Sen mukaan riittää, että toimi ”johtaa” (hinausläuft) jompaankumpaan mainituista vaikutuksista, eikä enää edellytetä, että sillä ”on” (gleichkommt) tällainen vaikutus. Muut kieliversiot on muotoiltu suuremmin, ja niissä pääasiallisesti edellytetään, että kopiointi tai uudelleenkäyttö ovat tietokannan tavanomaisen käytön vastaisia tai aiheuttavat kohtuutonta vahinkoa tietokannan valmistajan eduille, tai niissä viitataan tavanomaisen käytön vastaisiin tai vahinkoa aiheuttaviin toimiin.

34 — Ks. von Lewinski edellä alaviitteessä 6 mainitussa teoksessa, 7 artiklaa koskeva 38 kohta.

35 — Edellä alaviitteessä 9 mainittu Leistnerin teos, s. 181 ja von Lewinski edellä alaviitteessä 6 mainitussa teoksessa, 7 artiklaa koskeva 18 kohta, alaviite 225.

115. Tässä yhteydessä on tarkasteltava läheisiä kansainvälisen oikeuden sääntelyjä. Molemmat direktiivin 7 artiklan 5 kohdassa säädetty vaikutukset on muotoiltu tarkistetun Bernin yleissopimuksen 9 artiklan 2 kappaleen mukaisesti ja itse asiassa tässä yleissopimuksessa säännellyn kolmivaiheisen testin kahden ensimmäisen osan mukaisesti. Tämä ei kuitenkaan vielä tarkoita, että direktiivin säännöstä ja yleissopimuksen määräystä olisi tulkittava samalla tavoin.

116. Tarkistetun Bernin yleissopimuksen 9 artiklalla pyritään ensinnäkin eri tavoitteeseen. Tämän määräyksen mukaan sopimuspuolet saavat poiketa tiukasta suojasääntelystä edellyttäen, että noudatetaan kolmivaiheisen testin edellytyksiä. Tämäntyyppisestä rakennelmasta eli jäsenvaltioiden mahdollisuuksista tehdä poikkeuksia säädetään direktiivissä esimerkiksi 9 artiklassa.

117. Tarkistetun Bernin yleissopimuksen 9 artikla on toiseksi erilainen sillä tavoin, ettei tavanomaisen käytön vastaisuutta ja kohtuuttoman vahingon aiheuttamista ole siinä esitetty vaihtoehtoina, vaan ne ovat kaksi kolmesta kumulatiivisesta soveltamis-edellytyksestä.³⁶

118. Muita kansainvälisen oikeuden sääntelyjä, jotka ovat direktiivin 7 artiklan 5 kohdan kaltaisia, sisältyy TRIPS-sopimuksen 13 artiklaan ja eräisiin WIPOn sopimuksiin. Viimeksi mainitut on kuitenkin jätettävä huomiotta, koska ne on tehty vasta direktiivin antamisen jälkeen.

119. TRIPS-sopimuksen 13 artiklan tulkin-
taa koskevat samanlaiset varaukset kuin tarkistettua Bernin yleissopimusta. TRIPS-sopimuksen 13 artikla koskee tarkistetun Bernin yleissopimuksen 9 artiklan tavoin jäsenvaltioiden mahdollisuutta säätää yksinoikeuksiin kohdistuvia rajoituksia ja poikkeuksia. Tarkistetun Bernin yleissopimuksen 9 artiklasta poiketen siinä on kuitenkin esitetty molemmat vaikutukset eli tavanomaisen käytön vastaisuus ja kohtuuttoman vahingon aiheuttaminen vaihtoehtoina samalla tavoin kuin direktiivissä.

120. Nämä toteamukset osoittavat, ettei edellä mainittujen kansainvälisen oikeuden sääntelyjen tulkintaa voida soveltaa direktiivin 7 artiklan 5 kohtaan.

36 — Ricketson, S., *The Berne Convention for the Protection of Literary and Artistic Works: 1886-1986, 1987*, s. 482.

121. Direktiivissä kielletyille toimille eli kopioinnille ja uudelleenkäytölle sekä näiden toimien direktiivissä säännellyille vaikutuksille on yhteistä, ettei toimien tarkoituksella ole merkitystä. Koska ei ole olemassa tarkoitusta koskevia säännöksiä, direktiivin 7 artiklan 5 kohdalle ei voida antaa tällaista tulkintaa. Jos yhteisön lainsäätäjä olisi halunnut ottaa tarkoituksen huomioon, se olisi voinut käyttää 7 artiklassa samanlaista muotoilua kuin esimerkiksi direktiivin 9 artiklan b alakohdassa.

a) Jatkuvan ja järjestelmällisen kopioinnin tai uudelleenkäytön käsite

122. Jatkuvuutta ja järjestelmällisyyttä koskevalla edellytyksellä pyritään estämään se, että suoja heikkenisi sellaisten peräkkäisten toimien vuoksi, jotka koskevat kulloinkin vain epäolennaista osaa.³⁷

123. Sitä vastoin on epäselvää, säädetäänkö 7 artiklan 5 kohdassa kahdesta vaihtoehdosta vai kahdesta kumulatiivisesta edellytyksestä. Tulkinnassa on lähdettävä liikkeelle säännöksen sanamuodosta. Tämä ei kuitenkaan johda mihinkään yksiselitteiseen tulokseen. Eräissä kieliversioissa molemmat tun-

nusmerkit yhdistetään ja-sanalla³⁸ ja toisissa sitä vastoin tai-sanalla.³⁹ Useimmat kieliversiot samoin kuin direktiiville asetettu tavoite viittaavat kuitenkin siihen, että molemmat tunnusmerkit on ymmärrettävä kumulatiiviseksi edellytyksiksi.⁴⁰ Käsite ei siis sisällä sellaista tietokannan sisällön epäolennaisen osan kopiointia, joka on jatkuvaa mutta ei järjestelmällistä.

124. Toimi on jatkuva ja järjestelmällinen, kun se toteutetaan säännöllisin väliajoin, esimerkiksi viikoittain tai kuukausittain. Jos aikaväli on lyhyempi ja toimen kohteena kulloinkin oleva osa pieni, toimi on toteutettava useammin, jotta osa, joka kaiken kaikkiaan on toimen kohteena, täyttäisi jommankumman direktiivin 7 artiklan 5 kohdassa asetetuista edellytyksistä.

b) Direktiivin 7 artiklan 5 kohdassa tarkoitettu tavanomaisen käytön käsite

125. Direktiivin 7 artiklan 5 kohdassa tarkoitettua tavanomaisen käytön käsitettä tulkittaessa on otettava huomioon tälle suoja-lausekkeelle asetettu tavoite. Tämä tavoite ilmenee erityisesti direktiivin johdanto-

38 — Useimmat romaanisten kielten kieliversiot sekä saksan-, englannin- ja kreikankielinen versio.

39 — Espanjan-, ruotsin- ja suomenkielinen versio.

40 — Edellä alaviitteessä 9 mainittu Leistnerin teos, s. 181 ja von Lewinski edellä alaviitteessä 6 mainitussa teoksessa, 7 artiklaa koskeva 17 kohta.

37 — Edellä alaviitteessä 15 mainittu Gasterin teos, 558 kohta.

osasta. Direktiivin 42 perustelukappaleen mukaan tietyt toimet on kielletty sen vuoksi, että estettäisiin investoinnille aiheutuva vahinko. Direktiivin 48 perustelukappaleessa todetaan nimenomaisesti, että direktiiviin perustuvan suojan tavoite on ”korvauksen takaami[nen] tietokannan valmistajille”.

126. Tämä osoittaa, että tavanomaisen käytön käsitettä on tulkittava laajasti. Ilmaisua ”käytön vastai[nen]” ei näin ollen saa ymmärtää yksinomaan teknisessä mielessä siten, että se tarkoittaisi vain asianomaisen tietokannan tekniseen käytettävyyteen kohdistuvia vaikutuksia. Direktiivin 7 artiklan 5 kohdassa otetaan pikemminkin huomioon myös ne puhtaasti taloudelliset vaikutukset, joita tietokannan valmistajalle aiheutuu. Kysymys on tavanomaisissa olosuhteissa tapahtuvan taloudellisen käytön suojaamisesta.⁴¹

127. Direktiivin 7 artiklan 5 kohtaa ei näin ollen sovelleta vain toimiin, jotka johtavat sellaisen kilpailevan tuotteen luomiseen, joka sitten on tietokannan valmistajan harjoittaman tavanomaisen käytön vastainen.⁴²

41 — Tämä on sopuolinnassa myös sen kanssa, miten eräs WTO:n paneeli on tulkinnut TRIPS-sopimuksen 13 artiklaa (WT/DS160/R, 27.7.2000, 6.183).

42 — Edellä alaviitteessä 9 mainittu Leistnerin teos, s. 181.

128. Direktiivin 7 artiklan 5 kohta voi yksittäisissä tapauksissa näin ollen kattaa myös käytön potentiaalisilla markkinoilla eli markkinoilla, joita tietokannan valmistaja ei ole vielä hyödyntänyt. Tämän mukaisesti on esimerkiksi riittävää, että kopioija tai uudelleenkäyttäjä välttyy maksamasta lisenssimaksua tietokannan valmistajalle. Tällaisten toimien salliminen nimittäin kannustaisi myös muita henkilöitä kopioimaan tai uudelleenkäyttämään tietokannan sisältöä lisenssimaksuja maksamatta.⁴³ Se, että tietokantaa olisi mahdollista käyttää maksutta, vaikuttaisi vakavasti lisenssien arvoon. Tämä johtaisi tulojen pienenemiseen.

129. Sääntö ei myöskään koske pelkästään tapauksia, joissa tietokannan valmistaja haluaa käyttää sen sisältöä samalla tavalla kuin kopioija tai uudelleenkäyttäjä. Merkitystä ei ole myöskään sillä, ettei tietokannan valmistaja voi lainsäädännössä asetetun kielon perusteella käyttää sen sisältöä samalla tavoin kuin kopioija tai uudelleenkäyttäjä.

130. Lopuksi on todettava, ettei ilmaisua ”käytön vastainen” pidä tulkita niin suppeasti, että vain käytön täydellinen estäminen olisi kiellettyä. Kaikista muista kieliverasioista paitsi saksasta ilmenee, että kieltoa sovelletaan jo silloin, kun syntyy ristiriita

43 — Vrt. edellä alaviitteessä 41 mainittu WT/DS160/R, 27.7.2000, 6.186.

käytön kanssa, eli jo silloin, kun kysymys on vähäisemmistä kielteisistä vaikutuksista. Myös alaraja, jonka ylittyessä voidaan olettaa, että tietokannan valmistajalle aiheutuu kielon soveltamiseen johtavaa vahinkoa, sijaitsee tällä tasolla.

131. Kuten useat osapuolet ovat tähdentäneet, kansallisen tuomioistuimen on edellä esiin tuotuja arviointiperusteita soveltaen arvioitava konkreettisia toimia ja vaikutuksia, joita toimilla on oikeudenkäynnin kohteena olevan tietokannan käyttöön.

c) Direktiivin 7 artiklan 5 kohdassa tarkoitettu kohtuuttoman vahingon aiheuttamisen käsite

132. Direktiivin 7 artiklan 5 kohdassa tarkoitetun kohtuuttoman vahingon aiheuttamisen käsitteen tulkinnan osalta on aluksi muistutettava, että jo tarkistettun Bernin yleissopimuksen yhteydessä keskusteltiin siitä, onko tällainen epätasallinen oikeudellinen käsite ylipäänsä käyttökelpoinen. Kohtuuttoman vahingon aiheuttamisen käsitettä tulkittaessa on lisäksi erittäin tärkeää, että tuodaan esiin, miten se eroaa tavanomaisesta käytöstä.

133. Siltä osin kuin on kysymys suojan alasta riidanalaisessa säännöksessä asetetaan kohtuuttoman vahingon aiheuttamisesta muodostuvalle vaihtoehdolle vähemmän vaatimuksia kuin tavanomaisen käytön vaihtoehdolle, sillä ensin mainitussa tapauksessa suojataan ”laillisia etuja”. Suoja ei näin ollen koske vain oikeudellisia asemia vaan kattaa myös edut, joilla tarkoitetaan ”laillisia” eli oikeutettuja etuja eikä pelkästään oikeudellisia etuja.

134. Tämän kompensoimiseksi 7 artiklan 5 kohdassa asetetaan tämän vaihtoehdon osalta tiukemmat edellytykset kiellettyjen toimien vaikutukselle. Kyseessä on oltava kohtuuton vahinko* eikä mikä tahansa vahinko. Kohtuuttomuutta koskevaa edellytystä ei saa kuitenkaan tulkita liian ankarasti. Muutoin yhteisön lainsäätäjä olisi edellyttänyt myös tässä yhteydessä, että valmistajalle aiheutuu vahinkoa tai jopa huomattavaa vahinkoa.

135. Muiden kieliversioiden kuin saksan valossa sitä on tulkittava siten, että toimien on vahingoitettava valmistajan etuja tietyssä määrin. Direktiivissä viitataan tässä yhteydessä — kuten muuallakin — valmistajalle aiheutuvaan vahinkoon. Pääasian oikeudenkäynti osoittaa selvästi, kuinka valmistajan oikeuksien suoja vaikuttaa muiden henkilöiden taloudellisiin etuihin. Tämä ei kuitenkaan merkitse, että direktiivin 7 artiklan 5 kohtaa tulkittaessa voitaisiin antaa ratkai-

* — Direktiivin saksankielisessä versiossa ei käytetä tässä kohdassa sanaa vahinko (Schaden) vaan sanaa haitta (Beeinträchtigung).

seva merkitys niille vaikutuksille, joita sui generis -oikeudella on muiden henkilöiden etuihin, tai sellaiselle mahdolliselle ”vahingolle”, joka aiheutuu kyseiselle jäsenvaltiolle verotuloihin mahdollisesti kohdistuvien vaikutusten vuoksi. Direktiivillä on tarkoitus estää tietokantojen valmistajille aiheutuvat vahingot. Muista vaikutuksista poiketen tämä tavoite on myös ilmaistu direktiivissä nimenomaisesti.

136. Valmistajan investoinnit ja niiden kuolettaminen muodostavat direktiivin 7 artiklan 5 kohdassa tarkoitettujen etujen ydinosa. Tämän vuoksi tietokannan sisällön taloudellista arvoa on myös tässä yhteydessä pidettävä arvioinnin lähtökohdana. Tietokannan valmistajan tosiasiallisiin tai odotettavissa oleviin tuloihin kohdistuvilla vaikutuksilla on keskeinen asema arvioinnissa.⁴⁴

137. Suojan ulottuvuuden osalta lähtökohdaksi voidaan pitää tavanomaisen käytön vaihtoehtoa. Jos tätä vaihtoehtoa tulkitaan suppeasti siten, ettei se kata myös potentiaalisten markkinoiden — esimerkiksi tietokannan sisällön uudentyypin hyödyntämisen — suojaa,⁴⁵ potentiaalisille markkinoille tunkeutuminen on kuitenkin luokiteltava vähintäänkin laillisten etujen

vahingoittamiseksi. Yksittäisen tapauksen olosuhteista riippuu, onko tämä vahinko kohtuutonta. Sillä, onko kopioija tai uudelleenkäyttäjä tietokannan valmistajan kilpailija, ei kuitenkaan voi olla tältä osin ratkaisevaa merkitystä.

138. Myös tässä yhteydessä on muistutettava, että on kansallisen tuomioistuimen tehtävä tutkia konkreettiset toimet ja ratkaista, onko niiden katsottava aiheuttavan kohtuutonta vahinkoa oikeudenkäynnin kohteena olevan tietokannan valmistajan laillisille eduille.

D Tietokannan sisällön muuttaminen ja suoja-aika (yhdestoista ennakkoratkaisukysymys)

139. Nyt esillä olevassa asiassa on kysymys siitä, merkitsevätkö kaikki sellaiset tietokannan sisällön olennaiset muutokset, joiden perusteella tuloksena olevalle tietokannalle muodostuu oma suoja-aika, että tätä tuloksena olevaa tietokantaa on pidettävä uutena, erillisenä tietokantana direktiivin 7 artiklan 5 kohtaa sovellettaessa.

44 — Vrt. edellä alavilitteessä 41 mainittu WT/DS160/R, 27.7.2000, 6.229.

45 — Edellä alavilitteessä 9 mainittu Leistnerin teos, s. 182.

140. Direktiivin 10 artiklan 3 kohdan mukaan tietokannan muutosten perusteella voidaan — määrätyillä edellytyksillä — antaa oma suoja-aika. Jäljempänä tarkastellaan lähemmin erästä näistä edellytyksistä eli arviointiperustetta ”tietokannan sisällön — — olennais[et] muuto[kset]” ja siitä aiheutuvia seurauksia. Ongelmakokonaisuutta on nyt esillä olevassa asiassa tarkasteltava pitäen silmällä direktiivin 7 artiklan 5 kohdassa tarkoitettua jatkuvaa ja järjestelmällistä kopiointia tai uudelleenkäyttöä.

141. Tämä ennakkoratkaisukysymys koskee keskeisesti pidennetyn suoja-ajan kohdetta. Tässä yhteydessä on selvitettävä, johtavatko olennaiset muutokset toisen tietokannan syntyyn. Jos katsotaan, että vanhan, edelleen olemassa olevan tietokannan oheen on muodostunut uusi tietokanta, on ratkaisevan tärkeää tietää, kumpaan tietokantaan kielle-tyt toimet kohdistuvat.

142. Esiin tuodut eri väitteet huomioon ottaen on tarkasteltava myös sitä, onko direktiivin 10 artiklan 3 kohtaa tulkittava siten, että siinä säännellään vain suoja-aikaa eikä suojan kohdetta.

143. Direktiivin 10 artiklan 3 kohdan sanamuodosta, jonka mukaan olennaisen muutoksen perusteella voidaan tietyillä edellytyk-

sillä antaa ”tämän investoinnin tuloksena olevalle tietokannalle — — oma-suoja-aika”, voidaan päätellä yhteisön lainsäätäjän katso- neen, että tällainen muutos johtaa erillisen tietokannan syntymiseen. Muut kieliversiot vahvistavat tämän käsityksen paikkansapitä- vyyden.

144. Sitä vastoin ei ole mahdollista vedota myös systemaattiseen tulkintaan. Se, että 10 artiklan otsikko on Suoja-aika, ei vielä merkitse, että tämä artikla koskee vain aikaa eikä samalla myös suojan kohdetta.

145. On vielä todettava, että yhteisön WIPOssa edustama kantaa puoltaa sitä käsi- tystä, että olennaiset muutokset johtavat tietyillä edellytyksillä uuden tietokannan muodostumiseen.⁴⁶

146. On ilmeistä, että 10 artiklan 3 kohdan mukainen suoja-ajan uusi alkaminen voi koskea vain määrättyä kohdetta. Tämän säännöksen syntyhistoria osoittaa, että suoja-

46 — Standing Committee on Copyright and Related Rights (19.5.1998), SCCR/1/INF/2.

on tarkoitus antaa uuden investoinnin tulok-
selle.⁴⁷ Se, että suojan kohteeksi rajataan
tuloksena oleva uusi tietokanta, vastaa myös
tavoitetta, johon uuden suoja-ajan säättämi-
sellä on pyritty.⁴⁸

toinnin kohteena on koko tietokanta. Suojan
kohteena on näin ollen kulloinkin uusin
versio eli koko tietokanta.⁴⁹

147. Tässä yhteydessä on muistutettava, että
oikeudenkäynnin kohteena oleva tietokanta
on niin sanottu dynaaminen tietokanta eli
tietokanta, jota päivitetään jatkuvasti. Tältä
osin on otettava huomioon, että 55. perus-
telukappaleen mukaan direktiivin 10 artiklan
3 kohdassa tarkoitettuina muutoksina ei ole
pidettävä vain poistoja ja lisäyksiä vaan myös
tarkistuksia.

150. Tätä tulkintaa puoltaa myös direktiivin
syntyhistoria. Alkuperäisen ehdotuksen
9 artiklassa⁵⁰ kylläkin säädettiin vielä tieto-
kannan suoja-ajan pidentämisestä, mutta
komissio on tätä ehdotusta koskeissa perus-
teluissaan viitannut nimenomaisesti tieto-
kannan uuteen "laitokseen".⁵¹ Muutetussa
ehdotuksessa on vastaava selvennys nimen-
omaan jatkuvasti päivitettävien tietokantojen
osalta.⁵² Dynaamisille tietokannoille tyypil-
listä peräkkäisten pienten muutosten yhteis-
vaikutusta säänneltiin nimenomaisesti
12 artiklan 2 kohdan b alakohdassa olevassa
legaalimääritelmässä.

148. Dynaamisille tietokannoille on tunnus-
omaista, että on aina olemassa vain yksi
tietokanta eli se, joka on kulloinkin uusin.
Aikaisemmat versiot "katoavat". On kuiten-
kin kysyttävä, mitä uusi suoja-aika koskee eli
mikä on suojan — nimenomaan uusi —
kohde.

151. Tältä kannalta katsottuna direktiivin
10 artiklan 3 kohdassa säädetään siten
"juoksevasta" sui generis -oikeudesta.

149. Lähtökohtana on pidettävä muutoksille
asetettua tavoitetta eli tietokannan päivittä-
mistä. Tämä tarkoittaa, että uuden inves-

49 — Chalton, S., "The Effect of the E.C. Database Directive on
United Kingdom Copyright Law in Relation to Databases: A
Comparison of Features", *E.I.P.R.*, 1997, s. 278 ja erityisesti
s. 284; edellä alaviitteessä 16 mainittu Hornungin teos, s. 173
ja 174; edellä alaviitteessä 9 mainittu Lelstnerin teos, s. 209;
vrt. Beutler, S., "The Protection of multimedia products
under international law", *UIFITA*, 1997, s. 5 ja erityisesti s. 24;
edellä alaviitteessä 7 mainittu Guglielmettin artikkeli, s. 192
ja edellä alaviitteessä 23 mainittu Speyartin artikkeli, s. 171 ja
erityisesti s. 173.

50 — KOM(92) 24 lopullinen.

51 — Ehdotuksen KOM(92) 24 perustelut, 9.2 kohta.

52 — KOM(93) 464 lopullinen.

47 — Edellä alaviitteessä 14 mainittu yhteinen kanta (EY)
N:o 20/95, 14 kohta.

48 — Ks. von Lewinski edellä alaviitteessä 6 mainitussa teoksessa,
10 artiklaa koskeva 5 kohta.

152. Lopuksi on todettava, että tässä dynaamisten tietokantojen osalta ehdotettava ratkaisu vastaa myös periaatetta, jonka mukaan suoja koskee aina vain tulosta eli uutta tietokantaa eikä enää vanhaa. Ainoa ero staattisiin tietokantoihin nähden on se, että silloin kun on kysymys dynaamisista tietokannoista, vanha tietokanta lakkaa olemasta, koska se muuttuu aina uudeksi tietokannaksi.

153. Sitä, että dynaamisten tietokantojen osalta uusi suoja-aika koskee koko tietokantaa eikä vain muutoksia sellaisinaan, voidaan lisäksi — riippumatta uuden investoinnin tavoitteesta ja kohteesta, joihin on viitattu edellä — perustella sillä, että ainoa käyttökelpoinen ratkaisu on, että tietokantaa sellaisenaan arvioidaan yhtenäisesti.

154. Myös investointien suojaamista ja kannustamista koskeva tavoite puoltaa yhtenäistä arviointia. Nämä tavoitteet voidaan dynaamisten tietokantojen osalta saavuttaa vain siten, että myös päivitykset kuuluvat suojan piiriin.⁵³ Muussa tapauksessa haitat-

taisiin dynaamisiin tietokantoihin tehtäviä investointeja.

155. On kansallisen tuomioistuimen tehtävä arvioida pääasian oikeudenkäynnin kohteena olevaan tietokantaan tehtyjä konkreettisia muutoksia. Kansallisen tuomioistuimen on tässä arvioinnissa otettava huomioon, että myös epäolennaisia muutoksia on pidettävä olennaisina muutoksina, kun niillä on tietty yhteisvaikutus. Kuten direktiivin 54 perustelukappaleesta ilmenee, todistusvelvollisuus 10 artiklan 3 kohdan mukaisten edellytysten olemassaolosta on uuden tietokannan valmistajalla.

156. Kansallisen tuomioistuimen on myös arvioitava, mistä ajankohdasta lähtien olennaisuuden raja ylittyy. Tässä yhteydessä on tutkittava, onko uusi investointi olennainen. Olennaisuutta arvioitaessa on tukeuduttava direktiivin 7 artiklan mukaisiin vaatimuksiin. Huomioon on otettava myös investointeja koskevat vastaavat edellytykset. Näin on siitä riippumatta, että direktiivin 10 artiklan 3 kohdassa viitataan nimenomaisesti uuteen investointiin, kun taas 7 artikla koskee alkuperäisiä investointeja.⁵⁴

53 — Edellä alaviitteessä 6 mainittu Grützmacherin teos, s. 390 ja 391.

54 — Tältä osin ks. yksityiskohtaisemmin edellä alaviitteessä 9 mainittu Leistnerin teos, s. 207 ja 208.

VII Ratkaisuehdotus

157. Ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin vastaa ennakkoratkaisukysymyksiin seuraavasti:

- 1) Tietokantojen oikeudellisesta suojasta 11 päivänä maaliskuuta 1996 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 96/9/EY 7 artiklassa käytettyjä käsitteitä "tietokannan sisällön olennainen osa" ja "tietokannan sisällön epäolennaiset osat" tulkittaessa on merkityksetöntä, onko tietokannasta peräisin olevat teokset, tiedot tai muut aineistot järjestetty samalla järjestelmällisellä tai menetelmällisellä tavalla kuin tietokannassa itsessään ja onko niihin mahdollistettu yksilöllinen pääsy samalla tavoin kuin tietokannassa.
- 2) Direktiivin 7 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua keräämisen käsitettä on tulkittava siten, että se kattaa myös valmistajan luomat tiedot, jos tiedot luodaan samanaikaisesti kuin niitä käsitellään eikä tietojen luomista voida erottaa niiden käsittelystä.
- 3) Direktiivin 7 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua varmistamisen käsitettä on tulkittava siten, ettei sillä tarkoiteta ainoastaan sitä, että ajoittain varmistetaan, että tietokantaan sisältyvä tieto on oikeaa tai pysyy oikeana.
- 4) Direktiivin 7 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua tietokannan sisällön laadullisesti arvioituna olennaisen osan käsitettä on tulkittava siten, että huomioon on otettava asianomaisen osan tekninen tai kaupallinen arvo. Direktiivin 7 artiklan

1 kohdassa tarkoitettua tietokannan sisällön määrällisesti arvioituna olennaisen osan käsitettä on tulkittava siten, että huomioon on otettava asianomaisen osan laajuus. Asianomaisen osan suhteella kokonaissisältöön ei kuitenkaan yksinään ole ratkaisevaa merkitystä kummassakaan tapauksessa.

- 5) Direktiivin 7 artiklan 5 kohdassa tarkoitettua tietokannan sisällön epäolennaisien osien käsitettä on tulkittava siten, että tällaiset osat ovat suurempia kuin yksittäiset tiedot ja pienempiä kuin 7 artiklan 1 kohdassa tarkoitettut olennaiset osat.
- 6) Direktiivin 7 artiklassa tarkoitetaan kopioinnin käsitteellä ainoastaan tietokannan sisällön siirtämistä suoraan tietokannasta toiselle tallennusalueelle.
- 7) Direktiivin 7 artiklassa uudelleenkäytön käsitteellä ei tarkoiteta ainoastaan tietokannan sisällön saattamista yleisön saataville suoraan tietokannasta vaan myös tietokannasta epäsuorasti peräisin olevien teosten, tietojen tai muiden aineistojen saattamista yleisön saataville ilman suoraa pääsyä tietokantaan.
- 8) Direktiivin 7 artiklan 5 kohdassa tarkoitetaan tavannomaisen käytön vastaisilla toimilla toimia, jotka estävät sui generis -oikeuden haltijaa hyödyntämästä tietokantaa taloudellisesti, ja tämä koskee myös potentiaalisia markkinoita. Direktiivin 7 artiklan 5 kohdassa tarkoitetaan toimilla, jotka voisivat aiheuttaa kohtuutonta vahinkoa tietokannan valmistajan laillisille eduille, toimia, jotka vahingoittavat valmistajan laillisia taloudellisia etuja siinä määrin, että tietty alaraja ylittyy.

- 9) Direktiivin 10 artiklan 3 kohtaa on tulkittava siten, että kaikki sellaiset tietokannan sisällön olennaiset muutokset, joiden perusteella tuloksena olevalle tietokannalle muodostuu oma suoja-aika, merkitsevät, että tätä tuloksena olevaa tietokantaa on pidettävä uutena tietokantana myös direktiivin 7 artiklan 5 kohtaa sovellettaessa.

LIITE

(Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskeva päätös)

24. Kolmas päätehtävä ennen lopullisen ennakkotiedon julkaisemista kilpailusta on vielä osanottajaluettelon kokoaminen. Tämän tekee Weatherbysin puhelinpalvelukeskus, jossa työskentelee kulloinkin jopa 32 puhelunvälittäjää vastaanottamassa puheluita (ja fakseja), joilla hevosia ilmoitetaan kilpailuihin. Useimpiin kilpailuihin hevonen pitää ilmoittaa viisi päivää ennen kilpailua klo 12.00 mennessä. Soittaja todistaa henkilöllisyytensä viittaamalla hänelle annettuun henkilökohtaiseen yksilöintinumeroon. Tämän jälkeen soittajaa pyydetään ilmoittamaan hevoskilpailukalenterissa ilmoitettu sen kilpailun koodinumero, johon hän haluaa tehdä osallistumisilmoituksen sekä hevosen ja sen omistajan nimi.

25. Weatherbys tarkistaa kaksivaiheisesti sen, että kukin hevonen täyttää kilpailun osallistumisedellytykset. Ensimmäinen vaihe tapahtuu reaaliajassa, kun hevonen ilmoitetaan kilpailuun. Hevosen ikää ja sukupuolta verrataan kyseessä olevan kilpailun osallistumisedellytyksiin, ja jos hevosta ei jommallakummalla perusteella voida hyväksyä kilpailuun, tietokonenäytölle ilmestyy varoitus, eikä ilmoittautumista hyväksytä. Jos henkilöä, joka ilmoittaa hevosen kilpailuun, ei ole muodollisesti valtuutettu jättämällä kirjallinen valtuutus Weatherbysille, tai jos omistajaa ei ole

rekisteröity, taikka jos valmentajalla ei ole lisenssiä tai tämä ei ole ilmoittanut Weatherbysille, että hevonen on tämän valmistuksessa, tai jos hevosen nimeä ei ole rekisteröity, tietokonejärjestelmä ilmoittaa asiasta puhelunvälittäjälle, joka ei hyväksy ilmoittautumista. Jokaiselle osallistumisilmoitukselle annetaan oma viite-numero tunnistuksen helpottamiseksi tämän jälkeen seuraavassa ”vahvistusmenetelyssä”, jota kuvataan jäljempänä.

26. Se, että hevonen on ”ilmoitettu” kilpailuun ei välttämättä tarkoita, että se todella osallistuu kilpailuun. Ensinnäkin on varmistettava, että hevonen täyttää kilpailun osallistumisedellytykset. Toiseksi valmentajan täytyy vahvistaa, että hän haluaa hevosen osallistuvan kilpailuun (tätä kutsutaan hevosen ”vahvistamiseksi”, ja se tehdään kilpailua edeltävänä päivänä). Kolmanneksi saattaa olla, että edes ”vahvistettu” hevonen ei voi osallistua kilpailuun, jos kilpailuun on esimerkiksi vahvistettu liian monta hevosta. Koska hevonen pitää ”vahvistaa” ennen kuin se osallistuu kilpailuun, valmentajat voivat ”ilmoittaa” — ja myös ilmoittavat — hevosen useampaan kuin yhteen kilpailuun samalle päivälle, koska he tietävät, että voivat myöhemmin päättää ”vahvistaa” hevosen ainoastaan yhteen näistä kilpailusta tai jättää ne vahvistamatta mihinkään kilpailuun.

27. Kun määräaika ilmoittautumisille on päättynyt, saapuneet osallistumisilmoitukset käsitellään tietokoneella ja luetteloidaan juoksukohtaisesti kunkin kilpailutapahtuman osalta. Kun tämä on tehty, ”alustavien ilmoittautumisten” luettelo (eli ilmoittautumiset, joita ei ole vielä tarkistettu toistamiseen jäljempänä kuvattavalla tavalla ja joiden osalta ei ole vielä määrätty painoja) pannaan saataville BHB:n ja Weatherbysin yhteisellä Internet-sivustolla ja BHB:n teletietopalvelussa.

28. Kaikki puhelinkeskustelut nauhoitetaan. Iltapäivän kuluessa nauhoitukset kuunnellaan ja tarkistetaan tietokoneen tuottamaa tarkastusraporttia vasten. Henkilö, joka kuuntelee nauhoituksen, ei ole koskaan sama kuin puhelun vastaanottanut henkilö. Tällä tavoin suoritetaan kaksinkertainen tarkistus, jolla pyritään varmistamaan se, että soittajan toiveet on kuultu ja toteutettu oikein ja että julkaistava lista ilmoittautuneista on täsmällinen.

29. Tämän jälkeen Weatherbys toimittaa tarkistusten toisen vaiheen, joka koskee hevosten kelpoisuutta juosta kyseessä olevassa kilpailussa. Koska tällöin tehdään hakuja kunkin hevosen aikaisempia suorituksia koskeviin yksityiskohtaisiin tietoihin ja verrataan niitä kyseessä olevan kilpailun tietoihin, näitä tarkistuksia ei tehdä reaaliajassa, jotta osallistumisilmoitusten käsittely ei hidastuisi. Sen sijaan tietokone tekee tarkistukset ilmoittautumismääräajan päättymisen jälkeen tekemällä haun hevosen aikaisempia suorituksia ja tasoitusta koskeviin tietoihin. Samalla tietokone laskee ja määrää edellä mainitun hevoselle tulevan painon. Tämän jälkeen "vahvistettu" luettelo ilmoittautuneista, joka nyt on tarkistettu kahteen kertaan ja jossa on määrätty painot, julkaistaan edellä mainittuja kanavia käyttäen.

30. Ennen kuin hevonen otetaan lopulliselle osallistujalistalle, vaaditaan vielä yksi toimenpide. Jos tarkoituksena on, että hevonen, joka on "ilmoitettu", osallistuu kilpailuun, valmentajan on "vahvistettava" se. Määräaika vahvistamiselle päättyy yleensä kilpailua edeltävänä päivänä — tällä hetkellä kesäkuukausina aamulla kello 10.00 ja talvella kello 10.15. Valmentaja soittaa Weatherbysin puhelinpalvelukeskukseen ennen asetettua määräaika ja "vahvistaa" hevosen (eli vahvistaa, että hevosen on tarkoitus juosta kilpailussa). Vahvistamista koskevia puheluita ei oteta vastaan määräajan jälkeen. Kun vahvistaminen tehdään puhelimitse, puhelinpalvelukeskus tunnistaa osallistumisilmoituksen sen viitenumeron perusteella, joka osallistumisilmoitukselle on annettu ilmoitusta tehtäessä, ja joka soittajan on ilmoitettava.

31. Kun määräaika vahvistusten tekemiselle on päättynyt, tietokone määrää kullekin hevoselle satulavaatteen numeron. Tämä tehdään lopullisen määrätyn painon perusteella (mukaan lukien rangaistukset, joita on mahdollisesti lisätty vielä vahvistamispäivän aamuun mennessä). Niiden hevosten osalta, joille on määrätty yhtä suuri paino, järjestys on joko sattumanvarainen (kun kyseessä on kilpailu, jossa käytetään tasoituksia) tai hevosen nimen mukaan määrättyvä aakkosellinen järjestys (kilpailuissa, joissa tasoitukset eivät ole käytössä). Lisäksi sileiden laukkakilpailujen osalta tietokone jakaa sattumanvaraisesti lähtökoppien numerot. Nämä numerot ilmaisevat sen, mistä kopista kukin hevonen lähtee. Vedonlyöjät kiinnittävät tähän tietoon huomiota. Aloituspaikan merkitys vaihtelee kilparadasta, kilpailumatkan

pitäydestä ja muista vastaavista syistä riippuen. Lisäksi tarkistetaan vielä vahvistettujen hevosten mahdolliset aivan viimeaikaiset suoritukset. Jos nämä suoritukset johtavat kilpailun ehtojen mukaan rangaistuksen määräämiseen, tämä rangaistus lisätään määrättyyn peruspainoon. Tarpeen tullen vahvistettujen osanottajien painoja saatetaan joutua oikaisemaan tietokoneella kilpailun ehdoista riippuen. Lisäksi jos vahvistettujen osanottajien lukumäärä ylittää enimmäisosallistujamäärän, jonka Jockey Club on turvallisuussyistä asettanut (ja jota koskeva tieto on myös tallennettu tietokantaan), kilpailu saatetaan jakaa ennalta sovitun menettelyn mukaisesti, tai jotkut hevoset saatetaan karsia kilpailusta (eli niitä ei oteta lopulliselle osallistujalistalle) ennalta sovitun menettelyn mukaisesti.

32. BHB-tietokannan ylläpito (mukaan lukien osallistujalistan luomiseen tarvittavat toimenpiteet) muodostaa vain osan BHB:n toiminnasta. BHB:lle aiheutuu tällä hetkellä noin 15 miljoonan GBP:n kustannus vuodessa siitä, että se suorittaa kaikki brittiläiseen hevoskilpailuun liittyvät tehtävänsä. BHB-tietokannasta aiheutuva kustannus muodostaa noin 25 prosenttia BHB:n kokonaiskustannuksista. BHB on omarahoitteinen. Se saa pääosan tuloistaan rekisteröinti- ja lisenssimaksuista, kilparatayritysten suorittamista kilpailujärjestysmaksuista sekä omistajien ja kilparatayritysten suorittamista osallistumisilmoitusten käsittelymaksuista. Osa BHB:n tuloista tulee maksuista, joita peritään kolmansilta tahoilta BHB-tietokannassa olevien tietojen käyttöoikeudesta. Nämä maksut tuottavat tällä hetkellä hieman yli 1 miljoonan GBP:n tulon vuosittain, mikä vastaa noin 25:tä prosenttia BHB:lle BHB-tietokannan ylläpidosta aiheutuvista kustannuksista.

33. Weatherbys esimerkiksi toimittaa tietoja BHB-tietokannasta William Hillille ja muille vedonlyönnin välittäjille. Weatherbysin ja William Hillin välillä on sopimus, jonka nojalla Weatherbys toimittaa William Hillille tietoja BHB-tietokannasta. William Hill — kuten myös muut vedonlyönnin välittäjät — suorittaa tästä toimituksesta maksun Weatherbysille, joka puolestaan suorittaa maksun BHB:lle.

34. Vuoteen 1999 asti kilparatojen ulkopuolella toimivat (off-course) vedonlyönnin välittäjät eivät maksaneet suoraan BHB:lle BHB-tietokannasta saatavien tietojen käyttämisestä. Vuodesta 1999 lähtien joukko kilparatojen ulkopuolella toimivia vedonlyönnin välittäjiä on maksanut suoraan BHB:lle kilpailuja koskevien ennakkotietojen käyttämisestä Internetissä. Mutta silloin kun nyt kyseessä oleva oikeudenkäyntimenettely alkoi joulukuussa vuonna 2000, toiset kilparatojen ulkopuolella toimivat vedonlyönnin välittäjät, mukaan lukien kolme merkittävää välittäjää ja valtionyhtiö Tote, olivat kieltäytyneet maksamasta BHB:lle lisenssimaksuja kilpailuja koskevien ennakkotietojen käyttämisestä Internetissä sillä perusteella, että niiden mielestä tällainen lisenssi ei ollut tarpeen.

35. Eräät muut ennakkotietojen käyttäjät (kuten kilparadoilla toimivien (on-course) vedonlyönnin välittäjien yhdistys, elektroniset kustantajat ja Racecourse Association) maksavat näistä tiedoista suoraan BHB:lle.

— —

William Hillin Internet-palvelu

40. Nyt kyseessä olevassa oikeudenkäyntimenettelyssä on kyse liiketoiminnasta, jonka William Hill ja useat sen kilpailijat ovat äskettäin aloittaneet. Kyseessä on vedonlyöntipalvelujen tarjoaminen Internetissä. Tällä hetkellä kyseessä on vähäinen osa vastaajan liiketoiminnasta liikevaihdolla mitattuna. William Hill perusti ensimmäisen Internet-sivustonsa kesäkuussa 1996 edistääkseen puhelimitse tapahtuvaa vedonlyöntiliiketoimintaansa. Toukokuussa 1999 se aloitti hevoskilpailuja koskevan vedonlyöntitoiminnan. Toiminta rajoittui aluksi kunkin päivän osalta vähäiseen määrään valikoituja kilpailuja, joiden osalta William Hill oli laatinut omat vedonlyöntikertoimet. William Hill on sittemmin kehittänyt toiminnan laajaksi palveluksi, joka kattaa suurimman osan hevoskilpailuista, ja tarjolla on reaaliajassa muuttuvia vedonlyöntikertoimia. Tämä laajennettu palvelu aloitettiin kahdella Internet-sivustolla: ns. kansainvälisellä sivustolla 3.2.2000 ja ns. UK-sivustolla 13.3.2000. Suuri yleisö pääsee näille sivustoille Internetin kautta ja näkee, mitkä hevoset osallistuvat mihinkin kilpailuun ja millä kilparadoilla sekä mitkä ovat

William Hillin tarjoamat kertoimet. Yleisö voi halutessaan lyödä vetoa elektronisesti. Asiakkaat tarvitsevat kuitenkin myös muuta tietoa (esim. ratsastajaa tai hevosen valmentajaa koskevaa tietoa) muodostaakseen perustellun näkemyksen hevosen menestymismahdollisuuksista. Jos asiakas tarvitsee tätä tietoa, hänen on hankittava se muualta, esimerkiksi sanomalehdistä. Liitteessä F on esimerkki siitä, minkälaista tietoa Racing Post -lehdessä on saatavilla yksittäisestä kilpailusta.

41. William Hill laatii ja julkaisee omat vedonlyöntikertoimensa hevoskilpailuja varten. Näitä kutsutaan Early Bird- ja ante-post-kertoimiksi. William Hillin kertoimien kokoajat laativat Early Bird -kertoimet omaa ammattitaitoaan ja arviointiaan käyttäen, ja kertoimet ovat tarjolla valikoitujen kilpailujen osalta yleensä kilpailupäivän aamuna. William Hill jakaa tällä hetkellä Early Bird -voittoja vuosittain noin 2 000 hevoskilpailun osalta Yhdistyneessä kuningaskunnassa. Ante-post-kertoimet ovat kertoimia, joita William Hill tarjoaa tietyn kilpailun osalta yhtä tai useampaa päivää ennen kilpailua. Tämän liiteasiakirjan liitteenä on viisi esimerkkiä siitä, mikä näkymä avautuu William Hillin Internet-palvelun käyttäjän tietokoneen näyttöruudulle. Ensimmäinen liite (liite A) on tulostettu www-sivustolta 13.3.2000 kello 12.20. Se koskee kilpailua, joka oli määrä pitää kyseisenä päivänä Plumptonissa kello 14.00. Liitteessä mainitut hevoset ovat vahvistettuja osanottajia. Toinen liite (liite B) on tulostettu sivustolta samana päivänä ja se liittyy Grand National -kilpailuun, joka oli määrä juosta 8.4.2000. Kolmas liite (liite C) on tulostettu sivustolta viikkoa myöhemmin eli 21.3.2000, ja myös se koskee Grand National -kilpailua. Kun verrataan kahta viimeksi mainittua tulostetta, nähdään, kuinka osallistujaluettelo ja osanottajien kokonaismäärä voi muuttua kilpailupäivän lähestyessä. Itse asiassa sen lisäksi, että kilpailuun osallistuvat hevoset ja niiden lukumäärä voivat muuttua, myös kilpailuaika voi muuttua. Liite A on esimerkki erityisen pienestä kilpailusta, jossa on vain vähän osanottajia. Jotkut kilpailut ovat paljon suurempia. Esimerkiksi 13.3.2000 William Hillin www-sivustolla oli nähtävissä tiedot yhden mailin pituisesta Lincoln Handicap -kilpailusta, joka oli määrä pitää Doncasterissa 25.3.2000 ja johon oli esitetty 58 hevosta. Kuitenkin 21.3.2000 sivustolta kävi ilmi, että tuo määrä oli pudonnut 46 hevoseen. Tulosteet kahdelta viimeksi mainitulta www-sivustolta ovat liitteissä D ja E.

42. Toukokuun 1999 ja helmikuun 2000 välisenä aikana William Hill tarjosi Internet-vedonlyöntiä vain valikoitujen kilpailujen osalta (kilpailut, joiden osalta se tarjosi Early Bird- ja ante-post-kertoimia). Joka aamu kello 9.00 ja 10.15 välisenä

aikana Early Bird -kilpailuihin osallistuvia hevosia sekä niiden kertoimia koskevat tiedot syötettiin sivustolle manuaalisesti. Olennaiset tiedot olivat peräisin valtakunnallisessa lehdistössä julkaistuista kilpailukorteista. Ante-post-kilpailujen potentiaalisia osanottajia koskevat tiedot syötettiin manuaalisesti julkaistuista luetteloista. Molemmissa tapauksissa osanottajat esitettiin niiden vedonlyöntikertoimien mukaisessa järjestyksessä aloittaen hevosesta, jolla oli alin kerroin. Helmikuusta 2000 lukien William Hill on tarjonnut Internet-vedonlyöntiä kaikkien merkittävien hevoskilpailujen osalta Yhdistyneessä kuningaskunnassa. Kaikkien kunakin päivänä pidettävien kilpailujen (myös Early Bird -kilpailujen) relevantit tiedot ovat tällä hetkellä peräisin raakatiedon syötöstä, jonka SIS toimittaa William Hillille ja joka julkaistaan kello 5.00 ja 7.00 välisenä aikana kilpailupäivän aamuna. Tarkka julkaisuaika riippuu siitä, milloin raakatiedon syöttö tulee perille kunakin päivänä. Niiden kilpailujen osalta, joille William Hill tarjoaa Early Bird- tai ante-post-kertoimia, hevoset listataan tarjottujen kertoimien mukaisessa järjestyksessä. Muissa tapauksissa (tai jos näitä kertoimia ei ole vielä laadittu) William Hill tarjoaa niin sanottua lähtöpalkkiovetoa (Starting Price), ja hevoset listataan aakkosjärjestyksessä.

43. Silloin kun William Hill julkaisee nämä tiedot Internet-sivustoillaan (eli kyseessä olevana kilpailupäivänä), tiedot ovat olleet saatavilla muista lähteistä kuin SIS:stä edellispäivän aamusta lukien. Tiedot on julkaistu esimerkiksi lehdistössä ja useissa eri teletekstipalveluissa.

44. Kuten liitteistä käy ilmi, William Hillin Internet-sivustoilla esiintyvä tieto sisältää kaikkien kilpailuun osallistuvien hevosten nimet, kilpailun päivämäärän, kellonajan ja/tai kilpailun nimen sekä sen kilparadan nimen, jolla kilpailu pidetään. Tallenteiden lukumäärän suhteen kyseessä on vain hyvin pieni osa BHB-tietokannan kokonaisuudesta. Mitään muuta BHB-tietokannasta peräisin olevaa tietoa ei esiinny William Hillin www-sivustolla. William Hillin sivuilla ei esimerkiksi esitetä ratsastajan nimeä, satulavaatteen numeroa tai painoa, joka hevoselle on osoitettu taikka joka sen on kannettava. William Hillin sivuilla ei esiinny mitään hevosten kilpailukuntoon liittyviä tietoja. Sivuilla ei myöskään esiinny mitään siitä suuresta määrästä muuta BHB-tietokannassa olevaa tietoa, jota käytetään kantakirjaa varten tai Jockey Clubin toimintoihin ja/tai muihin BHB:n toimintoihin.

45. Hevoskilpailuja koskevia tietoja ei ole järjestetty William Hillin www-sivustoilla samalla tavalla kuin BHB-tietokannassa. Lisäksi William Hill järjestää osallistujaluettelot vedonlyöntikertoimien mukaisesti niin, että suosikkihevonen on listassa ensimmäisenä, tai aakkosjärjestyksessä. Osallistujaluetteloita ei siis ole — mahdollista sattumaa lukuun ottamatta — järjestetty samalla tavoin kuin BHB-tietokannassa. Jokainen William Hillin www-sivustoilla julkaistu osallistujaluettelo on kuitenkin täydellinen luettelo kyseessä olevan kilpailun kaikista osanottajista.

46. William Hillillä ei ole suoraa pääsyä BHB-tietokantaan. William Hillin Internet-sivustoilla olevat tiedot on aiemmin hankittu, ja mahdollisesti tulevaisuudessakin hankitaan, kahdesta eri lähteestä: 1) ennen kilpailupäivää julkaistuista iltalehdistä ja/ tai 2) SIS:n kilpailupäivän aamuna toimittamasta raakatiedon syötöstä. Raakatiedon syöttö on peräsin BHB-tietokannasta. Myös sanomalehdissä olevat tiedot ovat peräsin BHB-tietokannasta, sillä Weatherbys toimittaa tiedot sanomalehdille.

47. Asianosaisten välillä ei ole kiistaa siitä, että SIS:llä ja sanomalehdillä ei ole oikeutta antaa edelleen William Hillille käyttöoikeutta minkään BHB-tietokannasta peräsin olevan tiedon käyttämiseen Internet-sivustollaan, eikä näin ole väitettykään tapahtuneen.